

УДК 930.253(094.57)

**ОБЈАВЉИВАЊЕ ИНФОРМАТИВНИХ СРЕДСТАВА
PUBLISHING OF INFORMATION MEDIA**

VERICA M. STOŠIĆ
Arhiv Republike Srpske
Banjaluka

IZVANREDNI NARODNI SUD BANJALUKA (1941–1942); 1941/1942 (analitički inventar)

1. Uvod

Poslije aprilskog rata i sloma Kraljevine Jugoslavije, snagom političke i vojne moći njemačkog Trećeg rajha i Musolinijeve Italije, dovedena je na vlast u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini *politička grupa velikohrvatskih nacionalista okupljenih oko dr Ante Pavelića koja je i ranije, tada i kasnije od istih visokih nacističkih i fašističkih funkcionera ocjenjivana kao grupa terorista spremna na sve*.¹ Rukovodeći se ideologijom totalitarizma, *grupacija od nekoliko stotina ustaša*² predstavljala se kao politički pokret, snažno podržan ne samo od dva moćna zaštitnika, nacističke Njemačke i fašističke Italije, nego i od strane *bojovnog klerikalizma*³.

"Potpuna zaštita interesa hrvatskog naroda" bila je politička krilatica hrvatskog ustaškog "oslobodilačkog" pokreta i temeljna politička odrednica u osnivanju, organizovanju i funkcionisanju Nezavisne Države Hrvatske, proglašene 10. aprila 1941.

Suverenitet države je u prvim mjesecima njenog postojanja diplomatski prezentovan upotrebom u njenom nazivu, u različitim varijantama, riječi *slobodna i nezavisna*⁴. Poistovjećivanje ustaške organizacije sa državom *izgrađivalo se od vrha do dna, od poglavnika, koji je donosio zakonske odredbe, Ureda poglavnika, Glavnog ustaškog stana, vlade NDH i ministarstava do najnižih organa, u mjeri koliko je ustaška vlast uspjela da izgradi ovu hijerarhiju do sela i naselja*⁵. Pravni okvir zakonodavne, upravno-izvršne i sudske vlasti organizovan je i modelovan prema standardima nacizma i fašizma, a stvarno je štitio *skrivenne lične i grupne*

¹ ARSBL, 210, Milan Vukmanović, *Neka pitanja o obrazovanju i djelovanju Ustaškog stožera i Povjereništva za Vrbasku banovinu I* (neobjavljena radna verzija); Milan Vukmanović, *Neka pitanja o obrazovanju i djelovanju Ustaškog stožera i Povjereništva za Vrbasku banovinu I*, Institut za istoriju u Banjaluci, Istorijski zbornik, Banjaluka 1981.

² Isto

³ Isto

⁴ Slobodna Država Hrvatska, Slobodna Nezavisna Država Hrvatska i Nezavisna Slobodna Država Hrvatska

⁵ ARSBL, USPBVBBL, I i II

*interese, koje su pojedinci u ustaškoj organizaciji koristili za lično bogaćenje*⁶. Osnov pravnog sistema činilo je zakonodavstvo bazirano u manjoj mjeri na zakonima, a u većoj na podzakonskim aktima: zakonskim odredbama i zakonskim naredbama.

Unutrašnji suverenitet odražavao je pravnu neorganizovanost i haotičnost u državi. Organi iz prethodnog državnog aparata djelovali su pod izmijenjenim nazivima zajedno sa novim organima koji su imali istu ili sličnu nadležnost. Uzroke institucionalnog paralelizma nalazimo u izraženoj potrebi ustaške organizacije da u što kraćem vremenu preuzme potpunu kontrolu nad svim segmentima društva, a prije svih ekonomskim.

Novoosnovani organi imali su regionalni⁷ ili lokalni karakter⁸. Djelatnost ovih organa vršena je uz primjenu sile i prinude, organizovane i sprovedene od strane članova ustaške organizacije koji su u te organe imenovani od strane političke vlasti NDH. Totalitarizam državnog sistema najslikovitije se ogledao u djelovanju ustaškog stožernika dr Viktora Gutića. Svojim političkim govorima, koji su imali ekstremno rasistički, nacionalistički i šovinistički karakter⁹, naredbama i odlukama koje su poticale iz njegovog ličnog kabineta¹⁰, mada su neke od njih spadale u isključivu nadležnost zakonodavne vlasti, svjesno je potvrđivao svoj istaknuti politički položaj i apsolutnu vlast. Odmah po dolasku na vlast, putem značajnog broja naredbi, odredbi i proglašenja, Viktor dr Gutić¹¹ je raspuštao ili osnivao organe i

⁶ Isto

⁷ Ustaški stožer za Bosansku Hrvatsku i Povjereništvo za Vrbasku banovinu obrazovani su 16/17. aprila 1941, nakon dolaska u Banjaluku prvo dr Felixa Niedzielskog, a potom dr Viktora Gutića. Naziv ovih organa ubrzo je promijenjen u Ustaški stožer i povjereništvo (jedno vrijeme: povjerenik) za bivšu Vrbasku banovinu i Ustaški stožer i likvidatura (jedno vrijeme: likvidator) za bivšu Vrbasku banovinu. Konačna likvidacija Vrbaske banovine završena je 1942. godine. Januara te godine likvidirani su Veterinarski i Šumski odsjek, u sastavu Poljoprivrednog odjeljenja, a maja mjeseca Tehničko odjeljenje.

⁸ Osnivane su podružnice različitih ravnateljstava i ureda i postavljani povjerenici (komesari) u inokosnim, dioničarskim i akcionarskim društvima i predstojnici u državnim organima (uprava, sudstvo, bankarstvo, zdravstvo, školstvo) i svim ostalim društvenim institucijama i organizacijama (različita nacionalna, vjerska, prosvjetna, kulturna, humanitarna, sportska društva i udruženja).

⁹ Na pitanje saradnika lista *Hrvatska krajina*, osnovanog za potrebe Gutićevog stožera, kakve će mjere preduzeti protiv Jevreja i svih državnih neprijatelja, stožernik Gutić izjavljuje: *Bez sumnje poduzeće se najenergičnije i najstrožije mjere koje se uopće mogu i dadu izvesti. Ono što sam do sada poduzeo tek je sitnica jedna, takova malenkost koja se može samo mikroskopski vidjeti, pa onda možete zamisliti šta sve još čeka neprijatelje Nezavisne Države Hrvatske u našoj pitomoj Bosanskoj Hrvatskoj. U tom pogledu imam odriješite ruke. Hoću da služim Božjoj i narodnoj volji. Svi nepoželjni elementi bit će u našoj Krajini u najkraćem vremenu i roku uništeni, tako da će im se uskoro zatrti svaki trag, a jedino što će ostati, bit će zlo sjećanje na njih.* (*Hrvatska krajina*, broj 18 od 28. maja 1941)

¹⁰ Spisi su nosili i posebne oznake: Kab. br.

¹¹ Viktor Gutić (1901–1947), advokat iz Banjaluke, osnovnu školu i gimnaziju završio je u Banjaluci a studije prava u Zagrebu. Već kao gimnazijalac postao je sljedbenik frankovaca. Osnivač je mjesne organizacije HANA O u Banjaluci, tajnik *Hrvatskog sokola* (1926), predsjednik Športskog kluba *Balkan* (1926), član Hrvatskog pjevačkog društva *Nada*. Advokatski pripravnički staž obavljao je u advokatskim kancelarijama Petra Kostića, Ali Kajmilbega Džinića i Tode Lazarevića. Svoju

institucije i u njima smjenjivao ili postavljao ljude u svim većim mjestima na području Banjaluke, Vrbaske banovine i dijela srednje Bosne¹². Odredbe i naredbe koje je donosio i sprovodio stožernik Gutić kasnije su u najvećem broju i u cjelini potvrđene zakonskim odredbama i naredbama donesenim od vladinih i ustaških funkcionera. Posebnost njegovom apsolutizmu daje sâm obračun sa neistomišljenicima ili osobama koje su ga uvrijedile ili omalovažile davno prije rata na račun njegovih pijančenja ili seksualnih nastranosti. Gutićev obračun sa protivnicima nerijetko je završavao njihovom likvidacijom izvršenom od dželata iz njegove lične dvanaestočlane pratnje.

U prvim danima djelovanja NDH, a i kasnije, posebno mjesto u sistemu državne presije imali su specijalni sudovi¹³: izvanredni narodni sud, prijekni sud i pokretni prijekni sud. Njihova stvarna i teritorijalna nadležnost bila je gotovo ista ili veoma slična. Prema Karti specijalnih sudova u NDH¹⁴ i Šemi Ministarstva pravosuđa i bogoštovlja¹⁵, mreža od 34 specijalna suda pokrivala je teritoriju NDH. Izvanredni narodni sudovi formirani su u Banjaluci, Bjelovaru, Gospiću, Karlovcu (Sud I i II); Osijeku, Tuzli, Varaždinu i Zagrebu (Sud I i II); veliki izvanredni narodni sudovi u Sarajevu i Zagrebu; prijekni sudovi u Bihaću, Gospiću, Mostaru, Osijeku, Petrinji, Sarajevu, Travniku, Tuzli i Zagrebu (Sud I i II); pokretni prijekni sudovi u Banjaluci, Bihaću, Brčkom, Derventi, Goraždu, Sarajevu, Višegradu, Zagrebu (Sud I, II, III, IV i za Veliku župu Gora–Prigorje).

advokatsku kancelariju otvorio je u Banjaluci 28. novembra 1938. Bio je član i tajnik rukovodstva Hrvatske republikanske seljačke stranke u Banjaluci (1921), a potom je pristupio Trumbićevoj Hrvatskoj federalističkoj stranci (1925). Od 1931. postaje Pavelićev pristalica. U jesen 1938. primljen je u ustašku organizaciju. Ustašku zakletvu položio je pred dr Mladenom Lorkovićem u prostorijama *Narodne uzdanice* u Zagrebu. Bio je lični prijatelj sa dr Milom Budakom iz vremena prije monarhijske diktature. Zbog propagiranja ustaštva i rasturanja propagandnog materijala osuđen je 1933. u Banjaluci na 15 mjeseci strogog zatvora. Robiju je odležao u Sremskoj Mitrovici, a tokom robijanja kazna mu je produžena za još 15 mjeseci. Suđen je više puta pred Sreskim i Okružnim sudom u Banjaluci, ne samo zbog političkog djelovanja, nego i zbog različitih krivičnih djela, najčešće kleveta i uvreda. U godinama uoči rata, naročito od jeseni 1938, okupljao je i zaklinjao ustaške grupe u Banjaluci i Bosni i Hercegovini. Na zahtjev generala Johanna Fortnera, 10. avgusta 1941. smijenjen je sa položaja ustaškog stožernika i Odredbom poglavnika od 25. avgusta 1941. imenovan za velikog župana pri Ministarstvu unutarnjih poslova. Međutim, nije imao zaduženja sve do 1. aprila 1942, kada je imenovan za velikog župana Velike župe Pokuplje u Karlovcu. Navodno, prema Gutićevoj molbi, poglavnik ga je 14. avgusta 1942. razriješio ove dužnosti. Marta 1943. dobio je čin pukovnika. Pred kraj rata povukao se preko Austrije u Italiju. Jugoslovenskim vlastima izručen je 1946. Nakon isljeđivanja krivični proces ratnim zločincima dr Viktoru Gutiću, dr Felixu Niedzielskom i banjalučkom župniku dr Nikoli Bilogriviću započeo je 1. februara 1947. pred Sudskim vijećem Vrhovnog suda NRBiH. Osuđeni su na kazne smrti, Gutić vješanjem a Nedzielski i Bilogrivić streljanjem. Kazne su izvršene 20. februara 1947. u Banjaluci na vojnom gubilištu u Boriku.

¹² Gutićevu vlast najjednostavnije i najpotpunije definisao je prof. Milan Vukmanović nazivajući ga *alfom i omegom ustaške vlasti u Banjaluci, Bosanskoj krajini i dijelu srednje Bosne*.

¹³ Do 1941. na ovim prostorima djelovali su sudovi specijalne sudske nadležnosti: sud za stanove, invalidski divizijski sud i sud radničkog osiguranja.

¹⁴ Arhiv Hrvatske Zagreb, PPS (Pokretni prijekni sud), kutija 1, fotokopija

¹⁵ Isto

Prvi su, Zakonskom odredbom za obranu naroda i države od 17. aprila 1941,¹⁶ na prijedlog ministra pravosuđa, osnivani izvanredni narodni sudovi. Ova zakonska odredba sadržavala je samo pet tačaka. Ministar pravosuđa i bogoštovlja, po ukazanoj potrebi, osnivao je izvanredni narodni sud i imenovao sudsko vijeće (senat) od tri člana (tačka 3). Ministarskom odredbom broj Prs. 15/1941 od 8. maja 1941. ministar pravosuđa dr Mirko Puk osnovao je Izvanredni narodni sud sa sjedištem u Banjaluci¹⁷ i za njegovog predsjednika imenovao dr Oskara Vilfana¹⁸, za njegovog zamjenika Mahmuta Dizdarevića¹⁹, za članove suda Bećir-bega Kulenovića²⁰ i Niku Čondića²¹, a za njihove zamjenike Ahmeta Beglerovića²² i Ivicu

¹⁶ *Narodne novine*, broj 4, 1941; *Zbornik zakona i naredaba*, 1941, str. 8; *Hrvatska krajina*, broj 4, 1941.

¹⁷ U daljem tekstu INSBL

¹⁸ Dr Oskar Vilfan (Maglaj, 1886 – Sanski Most, 1944), advokat u Banjaluci, tokom 1941. i 1942. imenovan je za predsjednika INSBL i predsjednika Pokretnog prijekog suda Banjaluka. Ministarskom odredbom od 20. januara 1942. razriješen je ovih dužnosti. Kao advokat nastavio je rad kao branitelj okrivljenih pred tim sudovima. Poslove kotarskog školskog nadzornika obavljao je tokom 1943. i 1944. Pavelićevom odredbom odlikovan je Redom za zasluge III stupnja (tek. br. 335–Zsl.1944) *radi požrtvovnog rada na ustaškom i prosvjetnom polju*. Zajedno sa Đurom Marićem, predsjednikom Pokretnog prijekog suda Banjaluka 1943. i 1944, pred Vojnim sudom Petog korpusa NOVJ osuđen je 14. oktobra 1944. u Sanskom Mostu na smrtnu kaznu streljanjem.

¹⁹ Mahmut Dizdarević (? – 1944), sudija sreskih sudova u Banjaluci (1930) i Trebinju (1933) i okružnih sudova u Mostaru (1934) i Banjaluci (od 1936), od 1938. dobrovoljno je, na prijedlog Predsjedništva Apelacionog suda Sarajevo, pored funkcije sudije Okružnog suda, obavljao i poslove člana Invalidskog suda Vrbasko-divizijske oblasti u Banjaluci. Osnivač je i prvi potpredsjednik Društva za prosvjetno, ekonomsko i socijalno podizanje muslimana *Budućnost* u Banjaluci. Nakon uspostavljanja NDH nastavio je rad u Sudbenom stolu Banjaluka (ranije Okružni sud Banjaluka).

²⁰ Bećirbeg Kulenović (Bosanski Petrovac, 1899 – ?), oženjen, nastanjen u Banjaluci, potpukovnik domobranstva u službi Zapovjedništva vrbaskog divizijskog područja u Banjaluci.

²¹ Niko–Nikola Čondić (Bihać, 1890 – Banjaluka, 1944), građevinski preduzimač u Banjaluci, frankovac i predratni ustaša. Zbog ilegalnog sastanka sa dr Antom Trumbićem na Spasovdan 1934. u njegovoj kući u Banjaluci osuđen je na dva mjeseca zatvora. Bliski saradnik Viktora Gutića i član njegove lične pratnje. Stožernik ga je postavio 1941. za nadglednika zgrada koje su zaposjeli ustaški organi na području Ustaškog stožera. Odredbom Ministarstva pravosuđa i bogoštovlja od 16. februara 1942. postavljen je za zamjenika člana Pokretnog prijekog suda Banjaluka, a za člana ovog suda 26. avgusta 1942. Pored ovih funkcija obavljao je i poslove vojnog preduzimača. Otac je Zlatka–Valentina Čondića (Banjaluka, 1918 – Sanski Most, 1944), činovnika i ustaškog funkcionera. Niko Čondić je, zajedno sa ustaškim funkcionerom prof. Rudolfom Stubnijom, poginuo 18. septembra 1944. u Banjaluci, u današnjoj Aleji sv. Save, prilikom napada partizanskih jedinica V KNOU korpusa.

²² Ahmet–Ahmed Beglerbegović–Beglerović (Banjaluka, 1886 – Sanski Most, 1944), sitni trgovac, preprodavac stoke i mesar. Porodično prezime u tursko doba bilo je Begić, a za vrijeme Austro–Ugarske Dugalić. Potom je ovo prezime promijenjeno u Beglerović, s tim što su se pojedini članovi ove porodice potpisivali kao Beglerbegovići. Ahmetov otac i braća bili su hodže, a jedno vrijeme je i sam Ahmet bio putujući hodža. Mesarsku radnju i trgovinu stokom u Banjaluci registrovao je 17. novembra 1930. Suvlasnici radnje bili su njegov otac i stric. Na osnivačkoj skupštini Mjesne organizacije JRZ u Banjaluci, sazvanoj 18. marta 1936, izabran je za blagajnika, a februara 1941. u Akcioni odbor za obrazovanje omladine JRZ u Gornjem šeheru. Tokom 1941. i 1942. učestvovao je u radu INSBL, a 10. novembra 1941. imenovan je za zamjenika člana Pokretnog prijekog suda

Sumajstorčića²³. U svojstvu *počasnih sudija* članovi INSBL položili su 10. maja 1941. prisegu NDH.²⁴ Odlukom ministra pravosuđa, broj 31.454/41 od 5. juna 1941.,²⁵ za člana INSBL imenovan je Mirko Kovačić²⁶. Sud je sudio u sudskom vijeću od tri člana, s tim što je predsjednik sudskog vijeća INSBL morao biti pravnik, dok za ostale članove zvanje pravnika nije bilo obavezujuće.²⁷

Teritorijalna nadležnost INSBL nije bila definisana zakonskom odredbom, ali se na osnovu dostupne građe ovog arhivskog fonda može pretpostaviti da je teritorijalna nadležnost INSBL odgovarala teritorijalnoj nadležnosti Sudbenog stola Banjaluka.

Stvarna nadležnost INSBL bila je suđenje okrivljenima za kazneno djelo veleizdaje. U Zakonskoj odredbi za obranu naroda i države, tačka 1, stoji: *Tko bilo na koji način povrijedi ili je povrijedio čast i životne interese hrvatskog naroda ili bilo na koji način ugrozi opstanak Nezavisne Države Hrvatske ili državne vlasti, pa makar i djelo i ostalo samo u pokušaju, čini se krivcem zločinstva veleizdaje.*²⁸ Svjesno i namjerno data je mogućnost proizvoljnih i pravno preširokih tumačenja *zločinstva veleizdaje*, ne samo od strane izvanrednog narodnog suda i prijekih i pokretnih prijekih sudova, nego i svih onih koji su cijenili ili mogli da procijene ugroženost države i povrijeđenost časti i interesa hrvatskog naroda. Kada se tome još

Banjaluka Ferde Krpotića. Njihovo imenovanje uslijedilo je nakon razrešenja dužnosti Ivana Pense i Vilka Butorca. Na javnom suđenju pred Sudskim vijećem Vojnog suda V korpusa u Sanskom Mostu osuđen je 16. oktobra 1944. na kaznu smrti streljanjem.

²³ Ivan–Ivica Sumajstorčić (Banjaluka, 1898–1944), mesar iz Banjaluke, prije rata pristupio je ustaškoj organizaciji i bio u Gutićevoj grupi. Radio je u INSBL, a bio je uključen i u rad Pokretnog prijekog suda Banjaluka. Za vrijeme rata stanovao je u istoj zgradi sa dječijim ljekarom dr Feliksom Fišerom, Jevrejinom. Greškom su ih ubili njemački vojnici 1. januara 1944. ispred zgrade u kojoj su stanovali.

²⁴ ARSBL, 23, 1.4. AJ 18

²⁵ *Narodne novine*, broj 44, 1941.

²⁶ Mirko Kovačić (Banjaluka, 1911 – Celje, 1945), mesar i kožarski trgovac, predratni ustaša, član Gutićeve klike. Trgovačka firma za kupovinu stoke i mesarski obrt *Braća Kovačić* registrovana je 7. juna 1929. Kao njeni vlasnici upisani su Mirko, njegov otac Ivo i stric Ante. Radnja se nalazila na platou ispred današnje RK *Boska*, uz kuću Salomona Haima Poljokana. Prema kazivanju Žarka Lastrića iz Banjaluke, Mirko Kovačić je prije rata *ideološki bio vezan za ustaše i družio se sa Vilkom Butorcom, Ivicom Sumajstorčićem i drugim desničarima koji su bili uz dr Viktora Gutića. Po Gutićevom nalogu preuzeo je imanje Jevreja Isaka i Rafaela Poljokana. Komandovao je jula 1941. prvim transportom Srba iz Bosanske Krajine*. Novembra 1941. zbog pronevjere je trebao da odgovara pred prijekim sudom, ali je sve završeno novčanom kaznom od 1.000 kuna. Prilikom saslušavanja u Sudbenom stolu Banjaluka 26. novembra 1942. izjavio je da *raspolaze imovinom vrijednom milion kuna*. Njegova tetka Olga Virant bila je udata za Pavla–Paju Budaka, brata dr Mile Budaka. Bio je u srodstvu sa porodicom ustaše Ivica Simeona. Poginuo je 1945. u Celju tokom povlačenja neprijateljskih jedinica.

²⁷ Tačka IV Zakonske odredbe o prijekim sudovima od 17. maja 1941.

²⁸ Bogdan Krizman, *Pavelić između Hitlera i Musolinija*, Zagreb, 1980; Mladen Colić, *Takozvana NDH 1941*, Beograd, 1973; Туро Затезало, *Јадовно, комплекс усташких логора 1941*, књига I, Београд 2007.

doda i isključivanje instituta pravne zastare²⁹ za *zločinstvo veleizdaje*, onda se jasno vidi o kakvoj se zapravo časti i životnom interesu hrvatskog naroda radi. To potvrđuju optužbe na osnovu kojih su pojedinci izvedeni i suđeni pred INSBL i presude koje je ovaj sud donosio.³⁰

Najveći broj optužbi odnosio se na držanje ili posjedovanje oružja i vojne opreme, u vezi s čim je izdato više proglašavanja i odredaba.³¹ Osim za građanska lica, na osnovu Mjerodavnog tumačenja Zakonske odredbe za obranu naroda i države od 17. aprila 1941, izvanredni narodni sudovi bili su nadležni i za vojne osobe koje su počinile *zločinstva veleizdaje*.³²

Novoosnovani izvanredni narodni sud morao je suditi po hitnom postupku, prema odredbi tačke 3 Hrvatskog kaznenog postupka o prijekim sudovima iz 1881. Zakonskom odredbom o promjeni Zakonske odredbe za obranu naroda i države od 23. maja 1941.³³ Izvanredni narodni sud sudio je po postupku propisanom Zakonskom odredbom o prijekim sudovima od 17. maja 1941.³⁴ Prema ovoj zakonskoj odredbi postupak pred INSBL mogao se pokrenuti samo na prijedlog državnog tužioca (tačka III), a rasprava je počinjala usmenom optužbom državnog tužioca. Po završetku dokaznog postupka državni tužilac je morao da obrazloži svoj konačni prijedlog. Tokom rada INSBL za državne tužioce i njihove zamjenike imenovani su: Ibrahim Ibrahimpašić³⁵, Petar–Pero Petrić³⁶, Fabijan Marić³⁷, Vladimir Ladić³⁸ i Josip Frljanec³⁹.

²⁹ Zakonskom odredbom o nadopuni Zakonske odredbe za obranu naroda i države od 17. aprila 1941. ozakonjena je primjena Opšteg dijela Krivičnog zakona Kraljevine Jugoslavije od 27. januara 1929, osim Glave IX (određivanje zastare), a koja se može primijeniti samo u lakšim slučajevima (*Narodne novine*, broj 17, 1941; *Zbornik zakona i naredaba*, 1941, str. 45).

³⁰ U 72 preuzeta kaznena predmeta su: u 20 optuženi oslobođeni od optužbe, u 21 predati u nadležnost prijekih ili pokretnih prijekih sudova, u 17 predati državnom tužilaštvu u nadležnost, u šest predati u nadležnost redovnih sudova, u jednom predati Velikom izvrednom sudu u Sarajevu, a za pet predmeta nema nikakvih podataka. Samo u jednom predmetu nad dvjema osobama izvršena je smrtna kazna streljanjem. Šta se nalazi u 40 predmeta za koje zaključujemo da su postojali (na osnovu brojeva sudskog registra), možemo samo da nagađamo.

³¹ *Proglas* zapovjednika svih kopnenih snaga Nezavisne Države Hrvatske generala Štancera o prikupljanju oružja, municije, odjeće, opreme, hrane i novca, od 13. aprila 1941 (*Narodne novine*, broj 2, 1941; *Zbornik zakona i naredaba*, 1941, str. 7); *Proglas* stožernika i povjerenika za bivšu Vrbasku banovinu dr Viktora Gutića, Kab. broj 406/41 od 24. aprila 1941. o predaji oružja i municije (*Hrvatska krajina*, broj 4, 1941); *Naredba* ustaškog stožernika i povjerenika za bivšu Vrbasku banovinu, br. II/790/41 od 3. juna 1941 (*Hrvatska krajina*, br. 4, 1941; ARS–INS–Kzp: Ins. 26/1941; akt Kotarskog predstojništva u Varcar Vakufu, br. 819/41 od 6. juna 1941); *Odredba* poglavnika NDH od 8. jula 1941. o predaji oružja u kojoj poglavnik određuje 18. juli kao zadnji rok za predaju oružja. Svi oni koji ga do naznačenog vremena ne predaju biće predani prijekim sudovima i strijeljani (*Narodne novine*, broj 70, 1941; *Zbornik zakona i naredaba*, 1941, str. 251)

³² *Narodne novine*, broj 68, 1941; *Zbornik zakona i naredaba*, 1941, str. 249.

³³ *Narodne novine*, broj 35, 1941; *Zbornik zakona i naredaba*, 1941, str. 114.

³⁴ *Narodne novine*, broj 32, 1941.

³⁵ Dr Ibrahim Ibrahimpašić (Bihać, 1902 – ?), sudija, do 1928. član Hrvatske zajednice, a potom član Jugoslovenske muslimanske organizacije. Sudija sreskog suda u Doboju. Vjenčao se 8. aprila 1935. u Sanskom Mostu sa Safijom Softić, učiteljicom u narodnoj osnovnoj školi. Radio je u sreskim

sudovima u Doboju i Sanskom Mostu, odakle je 24. jula 1941. premješten u Državno tužiteljstvo Banjaluka na mjesto državnog tužioca V položajne grupe. Naredbom ministra pravosuđa i bogoštovlja NDH od 16. decembra 1943. postavljen je, po službenoj potrebi, za vijećnika Sudbenog stola Travnik. Poslije Drugog svjetskog rata obavljao je poslove sekretara Sreskog suda u Bihaću. Optužen je u Banjaluci pred Sudom narodne časti 1. avgusta 1945. kao pripadnik *Napretkove zadruge* zajedno sa Zvonimirom Noršićem, Antom Jurišićem, Antom Pajićem, Karlom Salajom, Perom Balvanovićem, Krešimirom Budimirom, Ivom Ivekićem, Aleksandrom Fuksom, Franjom Jakušem i Brunom Čikovićem. Ponovo je uhapšen i 12. septembra 1946. zatvoren u banjalučku *Crnu kuću*. Zbog počinjenog krivičnog djela ratnog zločina osuđen je na kaznu strogog zatvora u trajanju od tri godine i gubljenje političkih prava, prava na penziju i socijalno osiguranje u trajanju od godinu dana, jer je maja 1941. u Sanskom Mostu, zajedno sa ustašama, kotarskim predstojnikom Ivanom Simeonom, Rešić–Pašić Himzom, logornikom Milom Ljevarom i Josipom Cerjanom, organizovao dolazak njemačke kaznene ekspedicije koja je uhapsila, strijeljala, a potom objesila u parku u Sanskom Mostu 27 srpskih seljaka iz sela Tomine kod Sanskog Mosta, a jula 1942, kao član Odbora *Petorice*, vrbovao banjalučke muslimane u ustaški pokret. Iz Okružnog zatvora u Banjaluci pušten je 31. avgusta 1948. na uslovni otpust.

³⁶ Dr Petar–Pero Petrić, sudija, iz Sreskog suda Ljubuški premješten je jula 1931. u Sreski sud u Sanskom Mostu, a odatle, po vlastitoj molbi, 9. decembra 1935. za sudiju za mlađe maloljetnike u Okružnom sudu u Banjaluci. Odlukom ministra pravosuđa Kraljevine Jugoslavije od 30. avgusta 1936. postavljen je za suduju Sreskog suda Banjaluka. Na godišnjoj skupštini Hrvatskog društva *Napredak*, održanoj 29. maja 1938. u Banjaluci, izabran je za predsjednika Upravnog odbora. Predsjedavao je 28. juna 1941. godišnjoj skupštini ovog društva i tom prilikom izrazio radost zbog obrazovanja NDH i pročitao brzojave Paveliću i Gutiću. Na vanrednoj skupštini HPD *Nada*, održanoj 27. aprila 1941, izabran je ponovo za predsjednika Nadzornog odbora. Odlukom zamjenika stožernika i povjerenika za bivšu Vrbasku banovinu dr Felixa Niedzielskog, Kab. broj od 28. aprila 1941, imenovan je za državnog odvjetnika kod Sudbenog stola Banjaluka. U Sudbenom stolu Banjaluka obavljao je poslove sudbenog vijećnika od osnivanja NDH, a kao državni tužitelj radio je u INSBL u 1941. Naredbom ministra udružbe od 11. aprila 1942. imenovan je za zamjenika redovnog člana Vrhovnog invalidskog suda Zagreb, a odredbom ministra zdravstva od 30. maja 1942. za predsjednika Višeg stegovnog povjerenstva ovog ministarstva. Naredbom ministra pravosuđa i bogoštovlja od 18. decembra 1943. imenovan je za zamjenika člana Povjerenstva za ustanovljenje porijekla imovine. Prema kazivanju Žarka Lastrica iz Banjaluke, Petar Petrić je *pristupio ustaškoj organizaciji i bio je zakleti ustaša... Nakon oslobođenja uhvaćen i kao ratni zločinac streljan*.

³⁷ Fabijan Marić (Podstrana, 1890 – ?) u Splitu je 1909. završio Veliku gimnaziju, a 1914. Pravni fakultet u Zagrebu. U Bosanskoj Dubici se 1923. oženio Brankom Kosović. U vremenu 1918–45. radio je u Okružnom sudu Banjaluka odnosno Sudbenom stolu Banjaluka. Godine 1938. premješten je u Okružni sud Derventa, a 1939. postavljen za starješinu Sreskog suda Kotor Varoš. Prema podacima iz kaznenih predmeta INSBL, obavljao je i poslove zamjenika državnog tužioca. Neposredno po oslobođenju 1945. obavljao je poslove sekretara Okružnog narodnog suda u Banjaluci.

³⁸ Vladimir–Puba Ladić (Sambor, Poljska, 1899 – ?), sin Berisch–Branislava Ladena, sudskog nadsavjetnika u Okružnom sudu Banjaluka, poslove sudskog bilježnika obavljao je 1926. kod Sreskog suda u Velikoj Kikindi. Kraljevim ukazom od 20. novembra 1930. premješten je, po vlastitoj molbi, iz Sreskog suda Apatin u Okružni sud Banjaluka. Poslove zamjenika Državnog tužilaštva u Banjaluci obavljao je od 1935. U zahtjevu za dodjelu ratne štete, koji je 9. oktobra 1945. uputio Sreskoj komisiji za ratnu štetu Banjaluka, navodi da obavlja poslove *sekretara Sreskog narodnog suda Sanski Most*.

³⁹ Josip Frljanić, sudski prislušnik Sreskog suda u Banjaluci, postavljen je 30. jula 1941. za zamjenika državnog tužioca i za državnog tužioca u Izvanrednom narodnom sudu Banjaluka. Avgusta mjeseca 1941. imenovan je za državnog tužioca u Pokretnom prijekom sudu Banjaluka. Sa ove dužnosti smijenjen je naredbom ministra Andrije Atrukovića 4. decembra 1942. Pri 5. ustaškom zdruhu u

Cijeli kazneni postupak bio je javan i usmen i morao se provesti od početka do kraja pred sakupljenim sudom i po mogućnosti bez prekida (tačka IV i V). Redovno saslušanje optuženog te pozivanje i saslušanje svjedoka vršili su kotarski sudovi, redarstvena ravnateljstva, kotarska predstojništva i Sudbeni stol Banjaluka. Okrivljeni su zadržavani u pritvoru u mjestu gdje su uhapšeni. Zajedno sa dokaznim materijalom, pod oružanom pratnjom sprovedeni su na suđenje pred INSBL.

Okrivljeni su pred INSBL imali pravo na odbranu i angažovanje advokata. Ukoliko okrivljeni ne bi lično angažovao advokata, ovaj mu je određivan po službenoj dužnosti. Tokom suđenja pred INSBL angažovani su advokati Viktor Debeljak,⁴⁰ (najviše angažovan, i po ličnom izboru okrivljenih i po službenoj dužnosti), Mirko Novković⁴¹ (zbog izjava koje je kao branilac dao pred INSBL, optužen i suđen pred istim sudom zbog zločina veleizdaje), Asim Džinić⁴², Ivan Jurjević⁴³, Mile Kubović⁴⁴, Rudolf Sark⁴⁵, Davorin Duić, advokat iz Dervente, Rafael Čaleta,⁴⁶ advokat iz Mrkonjić Grada (Varcar Vakufa) i Ivan Šurkić⁴⁷.

Koprivnici tokom 1944. osnovan je Ratni sud, čiji je član bio ustaški bojnik i predsjednik suda Josip Frljanić.

⁴⁰ Viktor Debeljak (Orašje, 1891 – Banjaluka, 1966), sudija i advokat iz Banjaluke, diplomirao je na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Kao sreski sudija radio je u Bosanskoj Dubici i Banjaluci, a po kazni je premješten 1932. u Sreski sud u Novoj Gradišci. Poslije penzionisanja 1936. otvorio je advokaturu. Stožernik i povjerenik za bivšu Vrbasku banovinu Viktor Gutić aktivirao ga je i 24. aprila 1941. postavio za privremenog vršioca dužnosti predstojnika Kotarskog suda u Prijedoru. Ubrzo je smijenjen sa te dužnosti. Advokaturom se nastavio baviti za vrijeme i poslije Drugog svjetskog rata.

⁴¹ Mirko Novković (Laktaši, 1900 – ?), sin Avrama i Mare rođ. Bubnjević, advokat iz Banjaluke, Srbin, pravoslavne vjere, udovac sa troje djece od 14–20 godina, penzionisani službenik IV grupe I stepena, uhapšen je i pritvoren 26. maja 1941. Optužen je za zločin veleizdaje i suđen 16. juna 1941. pred Izvanrednim narodnim sudom Banjaluka. Oslobođen je od optužbe. Prije rata je radio kao sudski prislušnik u Okružnom sudu Banjaluka (1924), a potom kao zamjenik okružnog državnog tužioca u Banjaluci i Bihaću. Nakon penzionisanja i ispunjavanja zakonskih uslova za obavljanje poslova advokata, prema izvještaju Advokatske komore Sarajevo otvorio je advokatsku kancelariju u Banjaluci 19. februara 1940.

⁴² Asim Džinić (Banjaluka, 1903–1985), sudija, advokat i posjednik iz Banjaluke, poslije završene gimnazije i pravnog fakulteta, kao advokatski pripravnik radi od marta 1927. u kancelariji Franje Nikića. Od juna 1928. do septembra 1931. radi u Okružnom sudu Banjaluka, a potom nastavlja rad u advokaturi. Kancelariju Todora–Tode Lazarevića preuzima 1938. Advokaturom se bavio za vrijeme i poslije Drugog svjetskog rata. Bio je vijećnik Gradskog vijeća u Banjaluci (1936) i Banovinskog vijeća (1937). Tokom 1935. bio je aktivni član JMO. Februara 1937. daje ostavku na položaje banskog vijećnika i sekretara Banovinskog odbora JRZ u Banjaluci. Višegodišnji je predsjednik Jugoslovenskog pjevačkog društva *Sloga* u Banjaluci i član uprave *Narodne uzdanice* u Banjaluci.

⁴³ Ivan–Ivo Jurjević (1888 – ?), advokat iz Banjaluke, premješten je iz Banjaluke 30. novembra 1924. sa položaja državnog odvjetnika u Državno odvjetništvo u Mostaru. Septembra mjeseca 1940. otvorio je advokatsku kancelariju u Banjaluci, u kojoj je radio za vrijeme i neposredno po završetku Drugog svjetskog rata.

⁴⁴ Mile Kubović je 1924. i 1932. obavljao funkciju gradonačelnika Gradske opštine Bosanski Brod. Bio je predsjednik Veslačkog kluba *Soko* i Narodne knjižnice i čitaonice (1924) i član Hrvatske čitaonice (1926). Poslije smrti advokata Vlatka Habijanca preuzeo je njegovu advokatsku kancelariju u Bosanskom Brodu (ARSBL, 88,1–12).

Nakon završenih govora optužbe i odbrane zaključivana je rasprava. Na tajnoj sjednici sudsko vijeće donosilo je presudu. Zapisnik o raspravi i vijećanju potpisivali su sudije i perovođa. Kao perovođe u INSBL radili su Ekrem Hadžiomerspahić⁴⁸, Hakija Kozarčanin⁴⁹ i Rifat Džinić⁵⁰.

⁴⁵ Rudolf Sark (Maribor, 1880 – ?), gimnaziju je završio 1899. u Mariboru, a prava u Gracu. Sudski ispit je položio 1906. Službovao je u Okružnom sudu Sarajevo, Kotarskom sudu Bugojno i Centralnoj kaznionici Zenica. Državnom odvjetništvu Sarajevo. Za zamjenika državnog odvjetnika u Sarajevu postavljen je 1912. Poslije završetka Prvog svjetskog rata radio je u Pravosudnom odjeljenju Zemaljske vlade. Premješten je 27. februara 1923. u Banjaluku za sudskog nadsavjetnika u Okružnom sudu, a kraljevim ukazom od 3. jula 1929. je penzionisan. Do 29. novembra 1937. obavljao je vježbe za advokatskog pripravnika u kancelariji Filipa Čondrića, a od 15. decembra 1937. nastavio je rad u kancelariji Nikole Ljubičića u Banjaluci.

⁴⁶ Rafael Čaleta, za vrijeme studiranja prava u Zagrebu, na godišnjoj skupštini Hrvatskog akademskog pjevačkog i tamburaškog kluba *Krešimir*, održanoj 1911, izabran je za revizora. Poslije Prvog svjetskog rata radio je kao advokat u Sarajevu. Zemaljska vlada BiH imenovala ga je 19. jula 1919. za jednog od sekvestara Bosanske industrijalne i trgovačke banke d.d. Sarajevo, a 1920. postavljen je za člana ravnateljstva ove banke.

⁴⁷ Ivan Šurkić (Vareš, 1898 – ?), sudski prislušnik u Sreskom sudu Banjaluka (1924), advokatskim poslovima u Bosanskoj Gradišci bavio se od 1927. pa sve do pred sam završetak Drugog svjetskog rata. U Bosansku Gradišku se iz Zagreba vratio 29. maja 1945, kada ga je uhapsila od OZN-a. Nakon sprovedene istrage prebačen je u Banjaluku u Okružni zatvor *Crna kuća*. Maja 1946. pred Okružnim sudom Banjaluka vođen je protiv njega kazneni postupak po Zakonu o krivičnim djelima protiv naroda i države, jer je nakon uspostavljanja ustaške vlasti u Bosanskoj Gradišci prisustvovao i odlučivao na sjednicama ustaških funkcionera Markana Mostarčića, Ivica Terzića, župnika Branimira Župančića, dr Josipa Ćorkovića i drugih, zatim što je kao vojni sudski istražitelj, u činu oficira, radio u 10. pješadijskoj pukovnici vojske NDH od decembra 1941. do aprila 1942, u Pravosudnom odjelu Zbornog banjalučkog i brodskeg područja od septembra 1942. do aprila 1943. i kao sudija Ratnog suda od januara do maja 1945, te da je od aprila 1941. do aprila 1945. vodio svoju ciglanu u Bosanskoj Gradišci. Pravosnažnom presudom Vrhovnog suda NR Bosne i Hercegovine od 31. oktobra 1948. oslobođen je optužbe za prva dva krivična djela, a za treće, rad njegove ciglane, osuđen je na kaznu strogog zatvora u trajanju od 15 mjeseci, kao glavnu, i na kaznu konfiskacije imovine (ciglane u Bosanskoj Gradišci), kao sporednu kaznu. Nakon odsluženja kazne u Slavonskoj Požegi radio je u više preduzeća, a 1951. otvorio je advokatsku kancelariju u Novoj Gradišci.

⁴⁸ Ekrem Hadžiomerspahić (Banjaluka, 1910 – ?), poslije banjalučke gimnazije (1931) završio je pravni fakultet. Za vrijeme studija aktivno se uključio 16. avgusta 1934. u osnivanje Kluba akademičara u Banjaluci. Za sudskog pripravnika u Okružnom sudu u Banjaluci postavljen je dekretom ministra pravde od 30. decembra 1937. Kao sudija pripravnik Sudbenog stola Banjaluka obavljao je poslove perovođe u Izvanrednom narodnom sudu Banjaluka. Sa mjesta sudije Sreskog suda u Prozoru, naredbom ministra pravosuđa i bogoštovlja NDH od 5. oktobra 1942, premješten je za stalno u Kotarski sud Prijedor.

⁴⁹ Hakija Kozarčanin (Bosanska Gradiška, 1914 – ?) pohađao je i završio 1935. Realnu gimnaziju u Banjaluci. Bio je član Đačkog udruženja *Mlada Jugoslavije* na banjalučkoj gimnaziji. Diplomirao je na Pravnom fakultetu u Beogradu 12. februara 1940. Rješenjem ministra pravde od 4. januara 1941. postavljen je za sudskog pripravnika u Okružnom sudu Banjaluka. Nakon uspostavljanja NDH ostao je na mjestu perovođe u Sudbenom stolu Banjaluka. Prema starješinskim izvještajima, tokom 1941. i 1942. obavljao je poslove perovođe u malom vijeću i kod raznih kaznenih istraga *marljivo i pouzdano*. Prema starješinskim izvještajima ovog suda, tokom 1943. i 1944. nalazio se u *djelatnoj službi oružanih snaga*.

Presuda je bila trojaka: okrivljeni je proglašavan krivim i izricana mu je smrtna kazna (tačka 2), ili je oslobođan od optužbe zbog nepostojanja krivice, ili je okrivljeni upućivan državnom tužilaštvu i drugom nadležnom sudu. Smrtna kazna izvršavana je strijeljanjem.⁵¹ Izvršenju kazne pristupalo se tačno tri časa nakon izricanja presude.⁵² Podnošenje molbe za pomilovanje višoj instanci (Velikom izvanrednom narodnom sudu u Sarajevu i Velikom izvanrednom narodnom sudu u Zagrebu)⁵³ nije odgađalo izvršenje izrečene kazne. Prema raspisu Ministarstva pravosuđa od 12. juna 1941, upućenom predsjedništvima sudbenih stolova, naređeno je da *svaki prijeki i izvanredni narodni sud imade odmah, kad izreče smrtnu kaznu ujedno zaključit, da li se preporuča pomilovanje ili ne i bez obzira na to, da li osuđeni traži pomilovanje ili ga ne traži... Brzjavnu molbu sud će dostaviti ministarstvu pravosuđa. Istovremeno obavijestiti će o tome i telefonski Ministarstvo pravosuđa...*⁵⁴ Iz dostupne arhivske građe nije se moglo zaključiti da li je to i primjenjivano.

Prema dosad dostupnim izvorima, INSBL je izrekao kaznu smrti strijeljanjem Milanu i Lazaru Podraščaninu, seljacima iz Mrkonjić Grada. Kazneni postupak

⁵⁰ Rifat Džinić (Banjaluka, 1906 – Beč, ?) pohađao je banjalučku gimnaziju školske 1917/18. U Beču je početkom 1928. bio apsolvirani slušalac Visoke škole za trgovinu i obrt (Hochschule für Welthandel). Iste godine zaposlio se kao nastavnik Građanske škole trgovačkog smjera u Banjaluci. Vjenčao se u Banjaluci 1931. sa svojom učenicom Gertrudom rođ. Wetz. Bavio se i novinarstvom, objavljujući članke u beogradskim novinama. Na izborima 1938. bio je poslanički kandidat JRZ za Banjaluku. Pravni fakultet završio juna 1941. u Zagrebu. Za sudskog prislušnika u Sudbenom stolu Banjaluka postavljen je 29. maja 1941. Istovremeno je obavljao poslove perovođe u Izvanrednom narodnom sudu Banjaluka, a od 9. decembra 1942. i poslove zamjenika državnog tužioca Pokretnog prijekog suda Banjaluka. Za predsjednika državnog tužioca istog suda postavljen je 8. februara 1943. Na položaj zamjenika predsjednika Stjegovnog tužiteljstva pri Velikoj župi Sana i Luka postavljen je 27. jula 1942. Po želji Gutića, kako piše sudija Đuro Marić u pismu upućenom ministru Džafer-begu Kulenoviću, iz Banjaluke je 16. decembra 1943. premješten u Kotarski sud u Fojnici. Uz podršku podžupana Felixa Niedzielskog postavljen je 1944. za povjerenika Gradskog poglavarstva Banjaluka. Aktivno je radio kao predsjednik Muslimanskog potpornog društva *Progres* u Banjaluci i kao član uprave pododbora *Narodne uzdanice* u Banjaluci. Od 14. decembra 1946. nalazio se u istražnom zatvoru u Banjaluci pod optužbom da je radio u sudovima NDH od maja 1941. do aprila 1944. i da je vršio funkciju povjerenika za grad Banjaluku od aprila 1944. Osuđen je na kaznu strogog zatvora sa prinudnim radom u trajanju od 15 godina. Pomilovan je odlukom Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ od 18. novembra 1952, kojom mu je kazna ublažena na 11 godina. Septembra 1960. bio je službenik Centra za unapređenje trgovine u BiH *Prosperitet* u Sarajevu.

⁵¹ Na osnovu Zakonske odredbe o nadopuni Zakonske odredbe za obranu naroda i države od 8. maja 1941, smrtna kazna se izvršava strijeljanjem (*Narodne novine*, broj 22, 1941; *Zbornik zakona i naredaba*, 1941, str. 62).

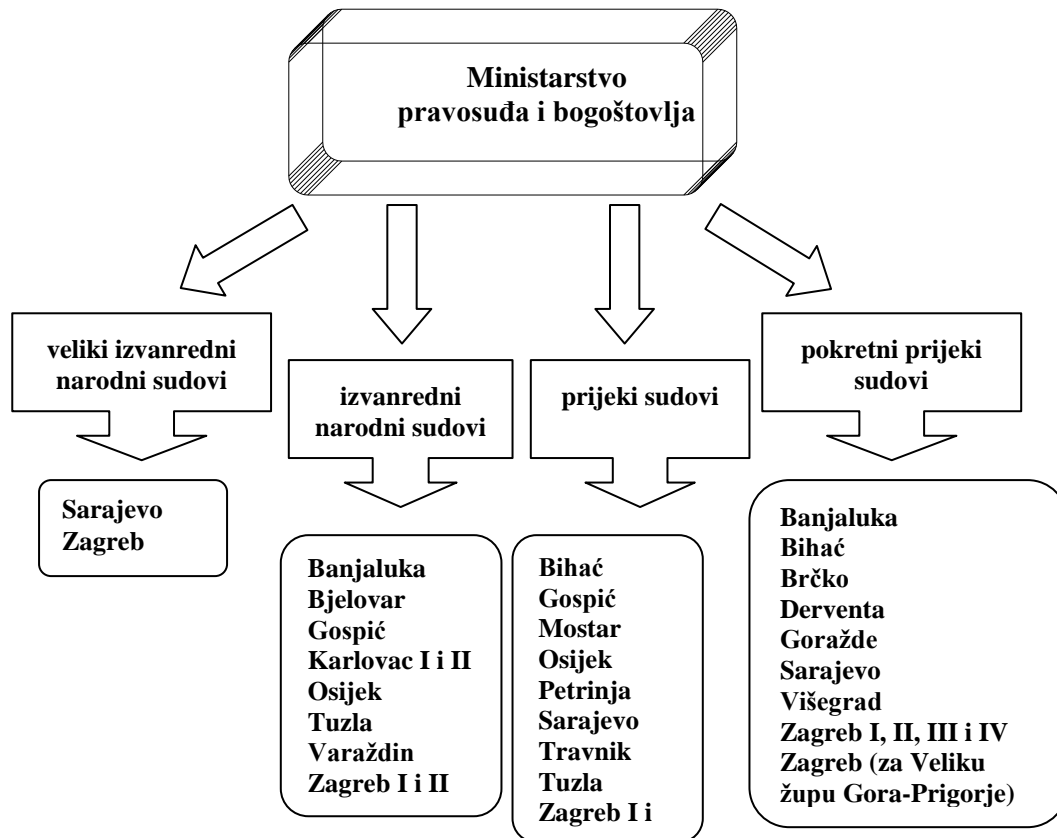
⁵² Izvršenje smrtno kazne nad okrivljenima javno je oglašavano (plakati ranjem i putem dobošara). U telegramu Ministarstva unutrašnjih poslova od 25. septembra 1941, između ostalog, stoji: *...Sadržaj oglasa imade se brzjavno predložiti na odobrenje. U sadržaju oglasa ne smije biti označena narodnost osuđenog lica niti oglas smije biti osobno potpisan...*

⁵³ Osnovani 18. jula 1941. kao drugostepene sudske instance za izvanredne narodne sudove, prijekne sudove i pokretne prijekne sudove (*Narodne novine*, broj 80, 1941; *Zbornik zakona i naredaba*, 1941, str. 287)

⁵⁴ ARSBL, 23, AJ 2

vođen je na licu mjesta, u Mrkonjić Gradu. Po potrebi, mada nije bio pokretni, Izvanredni narodni sud je odlazio u druga mjesta i vodio kazneni postupak na licu mjesta.

U radu ovog suda nastajali su materijalni troškovi, koje je obezbjeđivao Ustaški stožer i likvidator bivše Vrbaske banovine.⁵⁵

Odjel za pravosuđe Ministarstva pravosuđa i bogoštovlja je naredbom 1.722–1942 od 20. januara 1942. ukinuo Izvanredni narodni sud Banjaluka. Istovremeno su dužnosti razriješeni Oskar Vilfan, Derviš Kosović⁵⁶, Nikola Čondić, Mirko Kovačić,

⁵⁵ ARSBL, 88, 1–26

⁵⁶ Derviš–Dervo Kosović (1906 – Zagreb, 1973) studirao je prava u Beogradu. Sudske pripravnicičke poslove obavljao je u Sreskom sudu Kotor Varoš (1934), Okružnom sudu Banjaluka (od 1936) i Sreskom sudu Velika Kladuša. Dekretom Ustaškog stožera za Bosansku Hrvatsku od 26. aprila 1941. premješten je sa položaja predstojnika Kotarskog suda Velika Kladuša za sudskog vijećnika Sudbenog stola Banjaluka. Ovaj dekret potvrđen je 29. maja 1941. rješenjem ministra pravosuđa NDH. Nalogom ministra pravosuđa i bogoštovlja NDH od 9. jula 1941. postavljen je za zamjenika predsjednika INSBL. Ukidanjem INSBL 20. januara 1942. razriješen je dužnosti u ovom sudu. U vremenu 1941–44. radio je kao domobranski sudski satnik u Mjesnom domobranskom zapovjedništvu Banjaluka. U zahtjevu za namirenje ratne štete, podnijetom u Banjaluci 17. septembra 1945, između ostalog navodi da je mobilisan 25 mjeseci i lišen slobode mjesec dana od strane ustaša i Gestapoa. Prema kazivanju

Ahmet Beglerović i Ivica Sumajstorčić.⁵⁷ Neriješeni predmeti predati su u nadležnost Velikom izvanrednom narodnom sudu Sarajevo na daljnji postupak.

Građa ovog fonda preuzeta je 1954. od Gradskog narodnog odbora Banjaluka, zajedno sa fondovima organa uprave. Građa je bila rasuta i izmiješana sa ostalom preuzetom građom. U postupku sređivanja fondova organa uprave pronalazeni su pojedinačni dokumenti ovog suda. Po završenoj identifikaciji i izdvajanju građe fonda utvrđeno je da nedostaju evidencije, odnosno sudski registri (imenični i predmetni), da građa fonda nije kompletna i da nije dostupna, da nedostaje veći broj sudskih predmeta, te da su predmeti u većem broju nekompletni.

Pristupilo se sređivanju i obradi arhivske građe. Kazneni predmeti su sistematizovani na godine, a unutar godine brojčanom hronologijom.

Građu predmeta čine kaznene prijave, zapisnici o saslušanju okrivljenog i izjave svjedoka, advokatske punomoći, zapisnici o zakazivanju glavnog pretresa, različiti dokumenti korišćeni u dokazne svrhe, zapisnici sa kaznenog pretresa, zapisnici sa vijećanja sudskog vijeća, presude, izvještaji o izvršenju smrtnih kazni, obavijesti, požurnice i prepiska.

Svaki kazneni predmet nosi kombinovanu oznaku, slovnu i brojčanu. Slovnu oznaku čini šest slova kombinovanih u dva niza. Prvi niz daje oznaku kaznenog predmeta (K.z.p) a drugi oznaku suda (I.n.s). Brojčanu oznaku čini hronološki broj i skraćeni broj godine u kojoj je nastao sudski predmet (npr. 7/41).

Najveći broj sudskih predmeta ima utisnut prijemni štambilj pravougaonog oblika, dimenzija 6,7x4,3 cm. Unutrašnje polje štambilja nije oivičeno. U unutrašnjem polju štambilja, ispod grba NDH, koji stoji na sredini gornjeg dijela, slovima veličine 3 mm utisnut je čitavom dužinom tekst *NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA*, u drugom redu, slovima veličine 4 mm, ispisan je tekst *IZVANREDNI NARODNI SUD*, u trećem redu, na lijevoj strani, malim slovima tekst (slovna oznaka krivičnih predmeta) *K.z.p.–I.n.s.broj* i u produžetku dvije vodoravne crte, svaka dužine 1,6 cm, i na kraju, u četvrtom redu, malim slovima tekst *Banjaluka, dne* i u produžetku dvije vodoravne crte, svaka dužine 1,6 cm.

Zapisnici sa kaznenih rasprava i presude popunjavani su na štampanim obrascima, potpisani su ali nisu ovjereni pečatom. Samo pojedini dokumenti suda, korišćeni u korespodenciji sa drugim institucijama uključenim u kazneni postupak, potpisani su od predsjednika suda i ovjereni i pečatom. Pečat je okruglog oblika, promjera 3,7 mm. Polje pečata oivičeno je crtom debljine 2 mm, a u unutrašnjosti polja, na sredini, utisnut je grb NDH. Pri rubnoj liniji u gornjem dijelu polja malim slovima utisnut je tekst *Izvanredni narodni sud*. Na sredini, pri rubnoj liniji donjeg dijela polja, utisnuta je velikim slovima riječ *BANJA LUKA*.

Dokumenti su djelimično oštećeni. Pisani su ručno, mastilom i grafitnom olovkom crne i crvene boje, ručno na obrascu, mastilom i grafitnom olovkom crne i

Žarka Lastrića, *dočeka*o je oslobođenje 22. aprila 1945. kao kotarski sudija, a iz Banjaluke je otišao u Zagreb, gdje je i umro. Sahranjen je na groblju Mirogoj u Zagrebu.

⁵⁷ *Narodne novine*, br. 18/1942 od 22. januara 1942.

crvene boje i mašinski. Sadržaj dokumenata ispisan je hrvatskim jezikom i latiničnim pismom.

Nakon sređivanja i obavljanja tehničkih poslova, kojom prilikom je obavljena i folijacija dokumenata, pristupilo se obradi fonda i izradi analitičkog inventara.

U toku 2009. izvršena je revizija ovog fonda. Nakon revizije donijeta je odluka da se pristupi novoj obradi fonda i izradi novog analitičkog inventara, koji je obuhvatio i naknadno pronađene predmete. Nakon revizije fond čine 72 predmeta, odnosno 0,10 m¹ građe. Na sređivanju i obradi radio je jedan stručni radnik Arhiva. Građa fonda korišćena je u istraživačkim projektima vezanim za Drugi svjetski rat, odnosno za Nezavisnu Državu Hrvatsku.

Nakon provedenog postupka valorizacije i kategorizacije⁵⁸, a na prijedlog Arhiva Republike Srpske, ovaj fond je, zajedno sa još 23 arhivska fonda i zbirke, Odlukom Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika⁵⁹, broj 04-35-105/04-2 od 6. oktobra 2005, stavljen na Privremenu listu nacionalnih spomenika.

Strategijom razvoja Arhiva Republike Srpske⁶⁰ kao poseban strateški cilj označena je zaštita arhivske građe, a u okviru toga kao prioritetni zadaci predviđeni su poslovi zaštite arhivske građe fondova i zbirki od izuzetnog značaja i od velikog značaja. Arhivska građa ovog fonda je digitalizovana.

2. Popis skraćenica

ARSBL – Arhiv Republike Srpske Banjaluka

HANAO – Hrvatska nacionalistička omladina

HPD – Hrvatsko pjevačko društvo

HSS – Hrvatska seljačka stranka

INSBL – Izvanredni narodni sud Banjaluka

JA – Jugoslovenska armija

JMO – Jugoslovenska muslimanska organizacija

JRZ – Jugoslavenska radikalna zajednica

KNOU – Krajiški narodnooslobodilački udarni

MOHSS – Muslimanska organizacija

NDH – Nezavisna Država Hrvatska

NOVJ – Narodnooslobodilačka vojska Jugoslavije

NRBiH – Narodna Republika Bosna i Hercegovina

⁵⁸ Valorizacija i kategorizacija fondova i zbirki vršena je na osnovu Zakona o zaštiti kulturnih dobara Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 11/95) i Kriterija za proglašenje nacionalnim spomenicima ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 79/02).

⁵⁹ Sporazum o Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika, Aneksa 8 Opšteg mirovnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Zakon o sprovođenju odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 79/02), Odluka o Povjerenstvu/Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 1/02 i 10/02).

⁶⁰ Donesena septembra 2008.

OZNA – Odjeljenje za zaštitu naroda
RAVSIGUR – Ravnateljstvo za javni red i sigurnost
UNS – Ustaška nadzorna služba

3. Signatura fonda⁶¹

ARSBL, 88–1–1

4. Popis sadržaja

1. ARSBL 88–1–1. **Milovan Grbić**, sin Mirka i Đuje Grbić, star 20 godina, grko–istočnjak, neoženjen, iz Bukvaleka, srez Banjaluka. Kazneni postupak vođen 17. maja 1941. radi kaznenog djela veleizdaje, odnosno, držanja oružja, revolvera kolo cal. 9 mm sa pet metaka (vlasnik oružja Stojan Grbić, brat optuženog). Revolver, kao dokazno sredstvo, uzeo je Blaž Gutić⁶², predstojnik Gradskog poglavarstva Banjaluka. Oružje je, prema izjavi Blaža Gutića, predato njemačkim vlastima. Okrivljeni Milovan Grbić oslobođen je od optužbe. Predmet je ustupljen upravnim vlastima na daljnji postupak.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 7/41.

Originali, pisani ručno, mastilom, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nepotpuni, oštećeni.

predmet broj 1, broj listova i stranica 3/5

2. **Marko Marjanović**, sin Milana, iz Dubrava, srez Bosanska Gradiška. U telegramu predsjednika INSBL Oskara Vilfana od 24. maja 1941, upućenom Kotarskom predstojništvu Bosanska Gradiška, naređeno je puštanje okrivljenog Marka Marjanovića na slobodu.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 12/41.

Original, pisan mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nepotpun, oštećen.

predmet broj 2, broj listova i stranica 1/1

⁶¹ Signatura je oznaka slovne i brojčane vrijednosti. Nakon skraćenice Arhiva, prva brojčana vrijednost označava broj fonda (Knjiga ulaznog inventara arhivskih fondova i zbirki Arhiva). Nakon prve crtice unijet je inventarski broj (u ovom slučaju arhivske kutije), a nakon druge crtice inventarski broj (u ovom slučaju predmeta). Da bi se izbjeglo ponavljanje, kompletna signatura u inventaru piše se nakon izmjene inventarskog broja kutije.

⁶² Blaž Gutić (Prnjavor, 1892 – Sanski Most, 1944), predratni ustaša, advokatski solikator u kancelariji Ali Kajmilbega Džinića, a potom u kancelariji svog brata Viktora Gutića. Bio je pod snažnim političkim uticajem svog brata. U Banjaluci su ga septembra 1944. zarobili partizani. Vojni sud V korpusa NOVJ osudio ga je kao ratnog zločinca na smrt 16. oktobra 1944. u Sanskom Mostu.

3. **Ilija Štrapac**, sin Laze, iz Razboja, srez Bosanska Gradiška. U telegramu predsjednika INSBL dr Oskara Vilfana od 25. maja 1941, upućenom Kotarskom predstojništvu Bosanska Gradiška, naređeno je puštanje okrivljenog na slobodu.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 16/41.

Original, pisan mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nepotpun, oštećen.

predmet broj 3, broj listova i stranica 1/1

4. **Mirko Novković**⁶³, sin pok. Avrama i pok. Mare rođ. Bubnjević, star 41 godinu, grkoistočnjak, udovac, otac troje djece, advokat iz Banjaluke. Optužen maja 1941. za zločin veleizdaje, t. 1 Zakonske odredbe za obranu naroda i države, koji je počinio u ovom sudu, kao branilac po službenoj dužnosti, jer je tokom rasprave u kaznenom postupku protiv Krste Bjelice i dr.⁶⁴ (ovaj predmet, broj Kzp Ins. br. 5/41, nije preuzet) rekao: *Kad bi jedno lice nošenjem oružja moglo ugroziti opstanak države, onda bi takva država stajala na staklenim nogama..., te teško raji koja ima dva gospodara... Za službenog branioca optuženom dodijeljen je Viktor Debeljak iz Banjaluke. Na suđenju, tokom dokaznog postupka, kao svjedoci su saslušani dr Oskar Vilfan, Niko Čondrić i Bećir-beg Kulenović. Okrivljeni je oslobođen od optužbe.*

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 17/41.

Originali, pisani ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 4, broj listova i stranica 36/45

5. **Mile Janjetović** zv. Remić, sin Lazara i Mike rođ. Vejinović, star 39 godina, srpskopравoslavne vjere, oženjen, otac troje djece, osuđivan, zemljoradnik iz Svodne, srez Bosanski Novi. Optužen maja 1941. za kazneno djelo veleizdaje po t. 1 Zakonske odredbe za obranu naroda i države, odnosno zbog neovlašćenog posjedovanja lovačke puške dvocijevke cal. 16 mm. Pritvoren je u zatvor Kotarskog predstojništva Bosanski Novi. Saslušanje okrivljenog i svjedoka izvršeno je u Sreskom sudu Bosanski Novi. Službeni branilac optuženog bio je Rudolf Sark. Okrivljeni je oslobođen od optužbe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 18/41.

Originali, pisani ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

⁶³ Tokom saslušanja Viktora Gutića u istražnom zatvoru 7. juna 1941. i upita isljednika šta je mislio u svom govoru od 28. maja 1941, održanom u Banjaluci (njegov čuveni govor o pucanju kičme, gvozdenoj metli i ljutoj travi na ljutu ranu), odgovorio je *da je bio isprovociran drskošću advokata Novkovića, vođe ljotičevaca u Banjaluci, koji je na jednom pretresu pred Prijekim sudom u Banjaluci izjavio da se u NDH ne zna ko je na vlasti, da li Nijemci ili Hrvati, da hrvatska država stoji na staklenim nogama... te da je naredio da se Novković uhapsi, ali je ovaj već pobjegao*. Sadržaj sudskog predmeta govori potpuno drugačije.

⁶⁴ Optuženi radi držanja puške i dva revolvera.

predmet broj 5, broj listova i stranica 17/27

6. **Stojan Jukić i Branko Vujanić**, kazneni postupak vođen jula 1941. zbog toga što je svaki od njih držao po vojničku pušku. Predmet ustupljen Državnom tužilaštvu Banjaluka na daljnji postupak.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 17/41.

Originali, pisani ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nepotpuni, oštećeni.

predmet broj 6, broj listova i stranica 15/30

7. **Nikola Balaban**, sin pok. Stevana, iz Vođenice, srez Bosanski Petrovac, okrivljen zbog držanja vojničke puške. Okrivljeni je jula 1941. pritvoren kod Sreskog suda u Bosanskom Petrovcu, odnosno u bolnici. Dokazni materijal nalazio se u oružničkoj postaji u Krnjeuši. Predmet ustupljen Prijekom sudu Bihać, kao stvarno i mjesno nadležnom.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 20/41.

Originali, pisani mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nepotpuni, oštećeni.

predmet broj 7, broj listova i stranica 2/2

8. **Pavle Dragosavljević**, sin Stevana, i **Nikola Velebit**, sin Stojana, obojica iz Pastuše, srez Petrinja. Okrivljeni su maja 1941. za kazneno djelo veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države i pritvoreni u zatvor Sudbenog stola Banjaluka (*Crna kuća*). Predmet ustupljen Izvanrednom narodnom sudu Zagreb kao teritorijalno nadležnom.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 21/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nepotpuni, oštećeni.

predmet broj 8, broj listova i stranica 5/6

9. **Jovan Bulajić**, sin Petra, oružnički kapetan iz Donjeg Lapca, optužen maja 1941. za dvostruko ubistvo. Okrivljeni je 14. aprila 1941. u stalnoj patroli u Piškovcu ubio puškom svog starješinu podnarednika Matu Majetića i kuharicu iste patrole Jozefinu Plavšek. Optuženi je pritvoren u zatvoru Sudbenog stola Banjaluka. Predmet ustupljen Prijekom sudu Gospić kao stvarno i mjesno nadležnom.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 22/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nepotpuni, oštećeni.

predmet broj 9, broj listova i stranica 6/7

10. **Dragoja Subotić** iz Bosanske Gradiške. Kazneni postupak pokrenut jula 1941. Zbog toga što je neovlašćeno držao pištolj. Predmet ustupljen Državnom

tužilaštvu Banjaluka na daljnji postupak. Rješenje Suda dostavljeno Ivanu Šurkiću, advokatu iz Bosanske Gradiške.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 24/41.

Originali, pisani mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 10, broj listova i stranica 3/3

11. **Stojan Šinik** iz Bosanske Gradiške. Kazneni postupak pokrenut jula 1941. zbog neovlašćenog držanja pištolja (cal. 7,65 mm). Predmet ustupljen Državnom tužiteljstvu Banjaluka na daljnji postupak, uz pretpostavku da će predmet biti ustupljen Državnom tužiteljstvu Pokretnog prijekog suda Zagreb. Rješenje Suda dostavljeno je Ivanu Šurkiću, advokatu iz Bosanske Gradiške.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 25/41.

Originali, pisani mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 11, broj listova i stranica 3/3

12. **Mile Podraščanin**, sin Stevana i Milice rođ. Paričević, star 51 godinu, oženjen, otac četvoro djece, pravoslavne vjere, **Lazar Podraščanin**, sin Đure i Dostane rođ. Marčeta, star 34 godine, oženjen, otac četvoro djece, pravoslavne vjere, i **Petar Podraščanin**, sin Milana i Anđe rođ. Čulić, star 22 godine, oženjen, bez djece, pravoslavne vjere, sva trojica iz Surjan Bočca, srez Varcar Vakuf (Mrkonjić Grad). Kazneni postupak pokrenut zbog kaznenog djela veleizdaje i pokušaja ubistva.⁶⁵ Okrivljeni pritvoreni u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Tokom glavne rasprave, vođene 11. juna 1941. *na licu mjesta, u Varcar Vakufu*, pored okrivljenih je saslušano i dvadeset svjedoka. Okrivljene su po službenoj dužnosti branili advokati Rafael Čaleta Viktor Debeljak. Milan i Lazar Podraščanin osuđeni su na kaznu smrti strijeljanjem. Presuda je proglašena istoga dana u 15:05 časova i izvršena istog dana u dvorištu zatvora Sreskog suda u 18:05 časova. Petar Podraščanin oslobođen je od optužbe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 26/41.

Originali, pisani ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 12, broj listova i stranica 25/32

13. **Mirko Kesić i dr.** Predmet ustupljen Sudbenom stolu Banjaluka. Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 27/41.

⁶⁵ Optuženi su posjedovali dvije vojničke puške, *četnički nož* i torbu sa oštrom municijom. Oružje, i pored javne objave, nisu predali nadležnim vlastima, čime su počinili zločin veleizdaje. U više navrata pucali su iz vojničkih pušaka na braću Dragić. Smatrali su da braća Dragići nemaju pravo da koriste uzurpiranu krčevinu.

Originali, pisani ručno masnom olovkom, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni.

predmet broj 13, broj listova i stranica 2/2

14. **Mirko Novaković**, optužen jula 1941. zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno nepravovremene predaje vlastima dvije ručne bombe. Predmet ustupljen državnom tužilaštvu u Banjaluci.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 31/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 14, broj listova i stranica 4/4

15. **Milan Trifunović** iz Kotor Varoši, optužen jula 1941. zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog nepravovremene predaje vlastima vojničke puške. Predmet ustupljen državnom tužilaštvu u Banjaluci.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 32/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan, oštećen.

predmet broj 15, broj listova i stranica 2/2

16. **Vlado Pekić i dr.** iz Bosanske Dubice, optuženi jula 1941. zbog kaznenog djela veleizdaje iz tač. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno nepravovremene predaje vlastima vojničke puške. Predmet ustupljen Državnom tužilaštvu u Banjaluci.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 33/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 16, broj listova i stranica 2/2

17. **Đurađ Batar**, optužen jula 1941. radi kaznenog djela veleizdaje iz tač. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno nepravovremene predaje vlastima vojničke puške. Okrivljeni je pritvoren u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Predmet ustupljen Pokretnom prijekom sudu Zagreb.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 34/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 17, broj listova i stranica 2/2

18. **Momčilo Kojadinović**, optužen juna 1941. zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog nepravovremene predaje vlastima revolvera. Okrivljeni je pritvoren u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Predmet ustupljen Pokretnom prijekom sudu Zagreb.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 35/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 18, broj listova i stranica 2/2

19. **Jelka Antić** težakinja iz Vilusa, supruga Sime Antića, stara 30 godina, majka dvoje djece, grkoistočne vjere, optužena juna 1941. zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog nezakonitog posjedovanja vojničkog revolvera marke *gaser*, sa šest metaka. Pritvorena je u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Advokat okrivljene Viktor Debeljak dodijeljen joj je po službenoj dužnosti. Okrivljena je oslobođena od optužbe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 36/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 19, broj listova i stranica 9/13

20. **Dušan Biserčić**, poljar iz Vilusa, srez Banjaluka. Optužen juna 1941. Zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog nezakonitog posjedovanja revolvera. Okrivljeni je pritvoren u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Kazneni predmet ustupljen Pokretnom prijekom sudu Zagreb.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 37/41. Ovaj predmet povezan je sa predmetom broj 19.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 20 broj listova i stranica 2/2

21. **Dušan Marjanović**, optužen jula 1941. zbog kaznenog djela razbojništva. Okrivljeni je pritvoren u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Kazneni predmet ustupljen Pokretnom prijekom sudu Zagreb.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 38/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 21 broj listova i stranica 2/2

22. **Hasan Hergić i Smail Kućuković**, optuženi su jula 1941. zbog kaznenog djela razbojništva. Okrivljeni su pritvoreni u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Kazneni predmet ustupljen Pokretnom prijekom sudu Zagreb.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 39/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 22 broj listova i stranica 2/2

23. **Marko Jovišić**, optužen jula 1941. zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog nezakonitog posjedovanja civilnog pištolja *na kolo*. Okrivljeni je pritvoren u zatvor Kotarskog suda Bosanska Gradiška, koji je po nalogu INSBL ispitaio okrivljenog i svjedoke. Kazneni predmet ustupljen Kotarskom predstojništvu Bosanska Gradiška.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 45/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 23, broj listova i stranica 3/3

24. Predmet ustupljen 21. juna 1941. Državnom tužiteljstvu Banjaluka, a potom proslijeđen Sudbenom stolu Banjaluka pod brojem Kzp 601/41.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 46/41.

Original, pisan ručno mastilom, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan.

predmet broj 24, broj listova i stranica 1/1

25. Predmet po prijedlogu Državnog tužiteljstva Banjaluka ustupljen 25. juna 1941. Izvanrednom narodnom sudu Tuzla.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 47/41.

Original, pisan ručno mastilom, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan.

predmet broj 25, broj listova i stranica 1/1

26. Predmet ustupljen 25. juna 1941. Prijekom sudu Bihać.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 48/41.

Original, pisan ručno mastilom, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan.

predmet broj 26, broj listova i stranica 1/1

27. **Milutin i Mihajlo Šmitran**, obojica iz Bosanske Gradiške, optuženi jula 1941. zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog nezakonitog posjedovanja poluautomatskog pištolja cal. 6,35 mm sa okvirom za municiju (prvooptuženi), odnosno pištolja cal. 9 mm sa neispravnim kolom (drugooptuženi). Kazneni predmet ustupljen Državnom tužiteljstvu Banjaluka, uz pretpostavku da će biti proslijeđen Pokretnom prijekom sudu Zagreb. O ustupanju kaznenog predmeta obaviješten je advokat Ivan Šurkić.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 49/41.

Originali, pisani ručno olovkom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni.

predmet broj 27, broj listova i stranica 3/3

28. **Simo Trivunčević**, sin pok. Sime iz Lubova, srez Jajce, optužen jula 1941. zbog kaznenog djela nošenja nevojničkog oružja, lovačke dvocijevke i male lovačke puške. Kazneni predmet ustupljen Državnom tužiteljstvu Banjaluka, o čemu je obaviješten Sreski ured u Jajcu.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 51/41.

Original, pisan ručno olovkom i mašinski, na hrvatskom, jeziku, latiničnim pismom, nekompletan.

predmet broj 28, broj listova i stranica 1/1

29. **Ilija Gačić**, optužen avgusta 1941. zbog kaznenog djela veleizdaje iz tač. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države. Kazneni predmet ustupljen Državnom tužiteljstvu Banjaluka, uz opasku da se radi o kaznenom djelu iz nadležnosti prijekog odnosno pokretnog prijekog suda.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 52/41.

Original, pisan ručno olovkom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan.

predmet broj 29, broj listova i stranica 1/1

30. **Veljko Četojević**, optužen jula 1941. zbog kaznenog djela posjedovanja tri sanduka streljiva i devet granata. Kazneni predmet ustupljen Državnom tužiteljstvu Banjaluka, a počinjeno djelo je u nadležnosti prijekog suda.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 53/41.

Original, pisan ručno olovkom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan.

predmet broj 30, broj listova i stranica 1/1

31. **Milutin Kovačević**, optužen jula 1941. zbog kaznenog djela iz nadležnosti prijekog suda. Kazneni predmet ustupljen Državnom tužiteljstvu Banjaluka, a o ustupanju obaviješten advokat Ivan Jurjević.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 58/41.

Original, pisan ručno olovkom i mašinski, na hrvatskom jeziku latiničnim pismom, nekompletan.

predmet broj 31, broj listova i stranica 1/1

32. **Vaskrsije Rađen**, optužen jula 1941. zbog kaznenog djela posjedovanja vojničke puške. Kazneni predmet ustupljen Državnom tužiteljstvu Banjaluka.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 60/41.

Original, pisan ručno olovkom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan.

predmet broj 32, broj listova i stranica 1/1

33. **Dušan Kukrika**, optužen avgusta 1941. zbog kaznenog djela iz nadležnosti prijekog suda. Kazneni predmet ustupljen Državnom tužiteljstvu Banjaluka.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 61/41.

Original, pisan ručno olovkom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan.

predmet broj 33, broj listova i stranica 1/1

34. **Hasan Mehinović** iz Tešnja, optužen jula 1941. zbog kaznenog djela iz nadležnosti prijekog suda, odnosno uvrede poglavnika i doglavnika Ademage Mešića⁶⁶. Kazneni predmet ustupljen Državnom tužiteljstvu Banjaluka, a potom tužilaštvu Pokretnog prijekog suda Zagreb. O izmjenama sudske nadležnosti obaviještena je Kotarska oblast Tešanj. Naložen joj je daljnji nadzor nad okrivljenim, koji se od momenta hapšenja nalazio u zatvoru ove oblasti.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 62/41.

Originali, pisani ručno olovkom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni.

predmet broj 34, broj listova i stranica 2/3

35. **Franjo Babić**, sin pok Ivana i Cvijete rođ. Rađen, star 54 godine, udovac, otac osmoro djece, rimokatoličke vjere, građevinski preduzimač iz Banjaluke,

⁶⁶ Ademaga Mešić (Tešanj, 1869–1945), veleposjednik, trgovac, književnik i ustaški doglavnik iz Tešnja. Preuzevši očev posjed u trgovinu, postao je jedan od najbogatijih trgovaca i posjednika u BiH. Član je upravljačkih i nadzornih tijela Privilegovane agrarne komercijalne banke d.d. za BiH u vrijeme njenog konstituisanja (20. januar 1909), Hrvatske zadružne banke d.d. Sarajevo (1910), Poštanske štedionice BiH (1911). Osnivač je i predsjednik Prve muslimanske zadruga u Tešnju, Muslimanske trgovačke i poljodjelske banke d.d. Tešanj (1912) i Muslimanske centralne banke (1912). Predsjednik je direkcije Industrije drveta d.d. Butazzoni i Venturini (osnovane 1911), suvlasnik trgovačke firme *Braća Mešić* u Tešnju (1897) i vijećnik Trgovačko–obrtničke komore BiH (1912). U proljeće 1895. putovao je kao emisar bosanskohercegovačkih emigranata u Carigrad. Za vrijeme putovanja prikupljao je potpise za peticiju i slao ih hodži Faladžiću i Derviš-begu Ljubojeviću. U peticiji je od Rusije traženo da Bosnu preuzme Srbija. Kasnije je politička aktivnost jednog od najvećih protivnika Zemaljske vlade za BiH usmjerena u drugom pravcu. Jedan je od osnivača Muslimanskoga učeničkog potpornog društva *Gajret* i pomagač *Narodne uzdanice*, te vlasnik časopisa *Behar* (osnovan 1900), *Ogledalo*, *Muslimanska svijest*, kasnije *Hrvatska svijest* i Islamske štamparije u Sarajevu (1912). Napisao je pozorišni komad *Carevićev grob*, kasnije preuređen u *Ismet i Almasa*, te više knjižica, od kojih je poznatija *Namet na vilajet*. Osnivač je i član Upravnog odbora Muslimanske samostalne stranke (1908), poslanik Bosanskohercegovačkog sabora (1912), član Opštinskog vijeća Tešanj (1912), gradonačelnik Tešnja (1928) i član Jugoslovenske muslimanske organizacije sve do 1935. Uz pristanak Vlatka Mačeka osnovao je 1936. u Zagrebu MO HSS, koja je djelovala u BiH sve do 1941. Njegova politička orijentacija o jedinstvu Hrvata katolika i Hrvata muslimana bila je povod Paveliću da ga 8. maja 1941. imenuje za ustaškog doglavnika. U Zagrebu stalno živi od oktobra 1943. Sa članovima Vlade NDH i drugim dužnosnicima *Starina*, kako ih je nazivao poglavnik Ante Pavelić, napušta Zagreb 6. maja 1945. i povlači se u Austriju. Jugoslovenskim vlastima izručen je 18. maja 1945. Vojni sud 2. JA u Zagrebu osudio ga je 6. juna 1945. na 20 godina robije. Ubrzo nakon suđenja je ubijen.

optužen zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog psovanja hrvatske države. Optuženi je bio pritvoren u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Nakon rasprave održane 9. jula 1941. Sud je donio oslobađajuću presudu.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 63/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, hrvatskim jezikom, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 35, broj listova i stranica 18/21

36. **Hasan–Asan Osmanagić** iz Ključa, okrivljen jula 1941. za kazneno djelo iz nadležnosti prijekog suda. Predmet ustupljen Pokretnom prijekom sudu Zagreb. Do predaje sudu u Zagrebu, okrivljeni je zadržan u zatvoru Kotarskog ureda Ključ.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 64/41.

Originali, pisani ručno mastilom na formularu i mašinski, hrvatskim jezikom, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 36, broj listova i stranica 3/4

37. **Stanko Pajić i Stanko Kuzmanović**, uhapšeni jula 1941. i pritvoreni u zatvor Sudbenog stola Banjaluka.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 65/41.

Original, pisan ručno mastilom na formularu, hrvatskim jezikom, latiničnim pismom, nekompletan, oštećen.

predmet broj 37, broj listova i stranica 1/2

38. **Damjan Dević i Stanko Kuzmanović**, uhapšeni jula 1941. i pritvoreni u zatvor Sudbenog stola Banjaluka.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 66/41.

Original, pisan ručno mastilom na formularu, hrvatskim jezikom, latiničnim pismom, nekompletan, oštećen.

predmet broj 38, broj listova i stranica 1/2

39. **Dragutin Tomašević**, optužen zbog kaznenog djela veleizdaje iz tač. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države. Predmet ustupljen Sreskom sudu Prijedor radi saslušanja okrivljenog i svjedoka. Po završenoj istrazi Kotarski sud Prijedor trebao je dostaviti dokumente i nož koji je oduzet od okrivljenog.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 68/41.

Original, pisan ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan, oštećen.

predmet broj 39, broj listova i stranica 1/1

40. **Cvijo Kamber**, sin Ivana i Đurđije rođ. Bokić, str 40 godina, oženjen, otac četvoro djece, grkoistočne vjere, radnik iz Drakulića, srez Banjaluka, optužen zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države,

odnosno zbog krijumčarenja novca zajedno sa Krstom Beaderom i Ivanom Bastijančićem. Po hapšenju i saslušanju okrivljeni je pritvoren u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Za branitelja je po službenoj dužnosti određen Viktor Debeljak. Nakon rasprave održane 26. jula 1941. sud je donio oslobađajuću presudu.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 70/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 40, broj listova i stranica 15/20

41. **Vaso Šaula**, predmet ustupljen Državnom tužilaštvu Banjaluka. Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 72/41.

Original, pisan ručno mastilom, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan, sačuvan dio omota predmeta.

predmet broj 41, broj listova i stranica 1/1

42. **Veljko Đurić**, sin pok. Milana i Stane rođ. Kerkez, star 25 godina, grkoistočnjak, neoženjen, mesar iz Banjaluke, optužen je zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog *psovanja hrvatske države i pjevanja četničkih pjesama*. Kao branitelj mu je po službenoj dužnosti određen Viktor Debeljak. Okrivljeni je nakon hapšenja i saslušanja pritvoren u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Nakon rasprave održane 9. avgusta 1941. sud je donio oslobađajuću presudu.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 74/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 42, broj listova i stranica 23/28

43. **Ernest Pašera**, optužen avgusta 1941. zbog kaznenog djela krađe. Predmet ustupljen Državnom tužiteljstvu Banjaluka.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 76/41.

Original, pisan ručno olovkom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan, oštećen.

predmet broj 43, broj listova i stranica 1/1

44. **Mehmedalija Jahić**, sin Ale i Halime, trgovački pomoćnik iz Banjaluke, optužen zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno odnošenja stvari i robe iz trgovine *Isak Poljokan i sinovi* u Banjaluci. Okrivljeni je po saslušanju pritvoren u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Za branitelja mu je po službenoj dužnosti određen je advokat Asim Džinić. Nakon rasprave održane 9. avgusta 1941. sud je donio oslobađajuću presudu.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 77/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 44, broj listova i stranica 26/32

45. **Đuro Zatezalo**, sin pok. Janka i pok. Ane rođ. Tumora, star 61 godinu, grkoistočnjak, oženjen, bez djece, žandarmerijski narednik u penziji, iz Banjaluke, optužen zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog *pokolja u Brdarima i nazivanja Petra dr Perića i Josipa dr Cerijana*⁶⁷ *frankovcima*. Okrivljeni je po saslušanju pritvoren u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Za branitelja mu je po službenoj dužnosti određen Rudolf Sark, penzionisani sudski nadsavjetnik iz Banjaluke. Nakon rasprave održane 19. avgusta 1941. Sud je donio oslobađajuću presudu.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 78/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 45, broj listova i stranica 15/22

46. **Savo Stančić**, star 30 godina, grkoistočnjak, oženjen, trgovac, iz Stare Dubrave, srez Prnjavor, optužen je jula 1941. zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog *širenja srpskog duha, hvaljenja propale Jugoslavije, tvrdnje da će Rusija pregaziti Njemačku...* Glavni pretres zakazan je za 19. avgust 1941.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 79/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 46, broj listova i stranica 12/18

47. **Hugo Zamola**, sin pok. Eduarda i pok. Ane rođ. Matić, star 43 godine, rimokatolik, oženjen, otac dvoje djece, bankarski činovnik, upravitelj filijale Zemaljske banke u Bosanskoj Gradišci, optužen zbog kaznenog djela veleizdaje, iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog *...globljenja, rušenja ugleda države i zakona...*, kako, između ostalog, stoji u dopisu Eugena Kvaternika⁶⁸,

⁶⁷ Josip Cerijan (Zagreb, 1885 – 2. oktobra 1943), Pravni fakultet završio 1912. u Zagrebu, a 1919. doktorirao na istom fakultetu. Od 1912. radi u Okružnom sudu Mostar, a od 1914. u Sreskom sudu Prijedor. Advokaturom se bavi od 1920. Septembra mjeseca 1941. napušta advokaturu jer je imenovan za vijećnika Sudbenog stola Banjaluka. U Prijedoru se 1916. oženio Paulom, kćerkom veterinarskog inspektora Antona Zgaga.

⁶⁸ Eugen–Dido Kvaternik (Beograd, 1910 – Rio Cuarto, Argentina, 1962), sin vojskovođe NDH Slavka Kvaternika i Olge rođ. Frank (kćerka Ivice Franka, vođe pravaša i Hrvatskog revolucionarnog emigrantskog komiteta poslije Prvog svjetskog rata), predratni ustaša. Poslije neuspjelog atentata na kralja Aleksandra u Zagrebu, kao student prava emigrirao 1933. u Italiju. U emigraciji je djelovao pod pseudonimima *Longin* i *Marko*, odnosno pod lažnim imenima Eugen Rakovečki i Egon Kramer. Postao je jedan od glavnih Pavelićevih saradnika. Organizovao je atentat na kralja Aleksandra 1934. u Marseju i zbog toga je u Italiji proveo dvije godine u zatvoru. Tri dana poslije proglašenja NDH, Pavelićevom odredbom od 15. aprila 1941, postavljen je za ustaškog povjerenika za javni red i sigurnost u Zagrebu. Pavelić ga je postavio za ravnatelja RAVSIGUR-a 18. aprila 1941, za tajnika

upućenom iz Zagreba Župskom redarstvenom ravnateljstvu Banjaluka. Po saslušanju u Bosanskoj Gradišci, okrivljeni je pritvoren u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Za branitelja mu je po službenoj dužnosti određen Rudolf Sark. Glavni pretres održan je 11. avgusta 1941. Okrivljeni je oslobođen od optužbe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 80/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 47, broj listova i stranica 23/31

48. **Slavko Semiz i dr.**, kazneni predmet je 24. januara 1942. ustupljen Državnom tužiteljstvu Banjaluka.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 81/41.

Original, pisan ručno mastilom, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan, sačuvan dio omota predmeta.

predmet broj 48, broj listova i stranica 1/1

49. **Hrustan Hrustić i dr.**, kazneni predmet je avgusta 1941. ustupljen Državnom tužiteljstvu Banjaluka. Okrivljeni su počinili krivično djelo krađe i nakon obrade od strane tužiteljstva kazneni predmet je ustupljen redovnom sudu na postupak.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 82/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 49, broj listova i stranica 2/3

50. **Jovo Babić**, sin Živka, kazneni predmet je 19. avgusta 1941, nakon obrade od strane Državnog tužiteljstva Banjaluka, ustupljen Pokretnom prijekom sudu Sarajevo.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 83/41.

Original, pisan ručno mastilom, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan, sačuvan dio omota predmeta.

predmet broj 50, broj listova i stranica 1/1

Ministarstva unutrašnjih poslova NDH 4. maja 1941, a za predstojnika UNS-e 16. avgusta 1941. Bio je član Hrvatskog državnog sabora NDH. U vojsci NDH imao je čin domobranskog generala i ustaškog pukovnika. U njegovoj nadležnosti bio je rad svih ustaških logora u NDH i sprovođenje svih genocidnih i represivnih mjera ustaške vlasti prema zatočenim logorašima. Na ovim položajima ostao je do 13. oktobra 1942. Zajedno sa ocem Slavkom pao je u nemilost Ante Pavelića. Emigrirao je 1943. u Slovačku, a potom u Austriju i Italiju. Poglavnikovom odredbom od 21. aprila 1944, kao pukovnik Poglavnikove tjelesne bojne, dobio je jubilarno spomen priznanje i političko odlikovanje *Ustaški častni znak za borce i suradnike u inozemstvu*. Iz Italije je 1947. emigrirao u Argentinu. Objavljivao je radove u emigrantskim krugovima. Zajedno sa kćerkom Olgom poginuo je u Argentinu u saobraćajnoj nesreći.

51. **Vukašin Marković**, kazneni predmet je 19. avgusta 1941, nakon obrade od strane Državnog tužiteljstva Banjaluka, ustupljen Pokretnom prijekom sudu Sarajevo.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 84/41.

Original, pisan ručno mastilom, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan, sačuvan dio omota predmeta.

predmet broj 51, broj listova i stranica 1/1

52. **Slavko Tetan** iz Prnjavora, kazneni predmet je avgusta 1941. ustupljen Državnom tužiteljstvu Banjaluka. Okrivljeni je počinio krivično djelo krađe i nakon obrade od strane tužiteljstva kazneni predmet je prešao u nadležnost redovnog suda.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 85/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 52, broj listova i stranica 2/3

53. **Anica Lastnak**, kazneni predmet je nakon obrade od strane Državnog tužiteljstva ustupljen Sudbenom stolu Banjaluka 21. januara 1942.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 86/41.

Original, pisan ručno mastilom, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan, sačuvan dio omota predmeta.

predmet broj 53, broj listova i stranica 1/1

54. **Štefan Smek** iz Bosanske Gradiške, kazneni predmet je nakon obrade od strane Državnog tužiteljstva Banjaluka ustupljen 1. septembra 1941. Sudbenom stolu Banjaluka.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 87/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 54, broj listova i stranica 2/3

55. **Joco Miljanović** iz Bosanke Gradiške, kazneni predmet je, nakon obrade od strane Državnog tužiteljstva Banjaluka, ustupljen 1. septembra 1941. Sudbenom stolu Banjaluka. Okrivljeni je počinio krivično djelo krađe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 88/41.

Originali, pisan ručno, mastilom, i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 55, broj listova i stranica 2/3

56. **Vaso Šmitran**, sin pok. Sime, iz Turjaka, srez Bosanska Gradiška, kazneni predmet je, nakon obrade od strane Državnog tužiteljstva Banjaluka, ustupljen 1. septembra 1941. Pokretnom prijekom sudu Banjaluka.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 89/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 56, broj listova i stranica 2/3

57. **Boro Ivković** iz Kaoca, kazneni predmet je nakon obrade od strane Državnog tužiteljstva Banjaluka ustupljen 1. septembra 1941. Pokretnom prijekom sudu Banjaluka.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 90/41.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 57, broj listova i stranica 2/3

58. **Mohun Mihajlo i dr.**, kazneni predmet je nakon obrade od strane Državnog tužiteljstva Banjaluka ustupljen 1. septembra 1941. Pokretnom prijekom sudu Banjaluka.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 91/41.

Original, pisan ručno mastilom, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan, sačuvan dio omota predmeta.

predmet broj 58, broj listova i stranica 1/1

59. **Đuro Kodžo**, kazneni predmet je nakon obrade od strane Državnog tužiteljstva Banjaluka ustupljen 4. septembra 1941. Pokretnom prijekom sudu Banjaluka.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 93/41.

Original, pisan ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan, oštećen.

predmet broj 59, broj listova i stranica 1/2

60. **Krstan Dujaković i dr.**, kazneni predmet je nakon obrade od strane Državnog tužiteljstva Banjaluka ustupljen 4. septembra 1941. Pokretnom prijekom sudu Banjaluka.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 96/41.

Original, pisan ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan, oštećen.

predmet broj 60, broj listova i stranica 1/2

61. **Jovo Balta**, kazneni predmet je nakon obrade od strane Državnog tužiteljstva Banjaluka ustupljen 30. septembra 1941. Pokretnom prijekom sudu Banjaluka.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 98/41.

Original, nekompletan, sačuvan dio omota predmeta

predmet broj 61, broj listova i stranica 1/2

62. **Valentin Klasser**, sin pok. Celestina i pok. Valentine, star 33 godine, rimokatolik, oženjen, otac jednog djeteta, državljanin Kraljevine Italije, trgovac iz Budžaka, srez Banjaluka, optužen je zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog uvredljivog otpozdravljanja na pozdrav *Za dom spremni*, te upućivanja psovki i uvreda na račun hrvatske države. Okrivljeni je nakon hapšenja i saslušanja pritvoren u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Kao branitelj mu je po službenoj dužnosti određen advokat Viktor Debeljak. Glavni pretres održan je 6. septembra 1941. Okrivljeni je oslobođen od optužbe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 99/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 62, broj listova i stranica 21/33

63. **Dimitrije Vejić**, sin pok. Pante i pok. Anđe rođ. Bojanović, star 45 godina, grkoistočne vjere, oženjen, težak iz Štrpca, srez Prnjavor, optužen je zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog toga što je ponašanjem i govorom vrijeđao hrvatsku državu. Okrivljeni je nakon saslušanja u Kotarskoj oblasti Prnjavor pritvoren u zatvoru Sudbenog stola Banjaluka. Kao branitelj mu je po službenoj dužnosti određen advokat Viktor Debeljak. Glavni pretres održan je 15. septembra 1941. Okrivljeni je oslobođen od optužbe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 100/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 63, broj listova i stranica 19/27

64. **Teofik Tahirović**, sin pok. Šaćira, star 24 godine, islamske vjere, oženjen, bez djece, zdravstveni pomoćnik iz Banjaluke, optužen je zbog kaznenog djela veleizdaje iz tač. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog psovanja i vrijeđanja hrvatske vojske. Okrivljeni je saslušan u Redarstvenom ravnateljstvu Banjaluka. Kao branitelj mu je po službenoj dužnosti određen advokat Viktor Debeljak. Glavni pretres održan je 15. septembra 1941. Okrivljeni je oslobođen od optužbe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 102/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 64, broj listova i stranica 16/22

65. **Kasim Rizvanović**, sin Omera, star 25 godina, islamske vjere, neoženjen, krojački pomoćnik iz Banjaluke, optužen zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog toga što je govorio: *Živjela srpska vlada!*, *Dole katolici!* i upućivao psovke na račun katolika. Okrivljeni

je saslušan u Redarstvenom ravnateljstvu Banjaluka, a potom prebačen u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Kao branitelj mu je po službenoj dužnosti određen advokat Ivan Jurjević. Ispitivanje svjedoka i okrivljenog obavio je Sudbeni stol Banjaluka. Glavni pretres održan je 20. septembra 1941. Okrivljeni je oslobođen od optužbe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 103/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećen.

predmet broj 65, broj listova i stranica 21/31

66. **Marija Prosen**, stara 37 godina, udata, majka sedmoro djece, rimokatoličke vjere, radnica iz Banjaluke, optužena zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog toga što je govorila protiv državnog poretka NDH. Okrivljena je saslušana u Redarstvenom ravnateljstvu Banjaluka. U Redarstvenom ravnateljstvu Banjaluka saslušani su i svjedoci. Kao branitelj joj je po službenoj dužnosti određen advokat Viktor Debeljak. Glavni pretres održan je 10. decembra 1941. Okrivljena je oslobođena od optužbe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 104/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 66, broj listova i stranica 19/30

67. **Milica Divjak**, kći Ilije i Savke Čerić, stara 27 godina, grkoistočne vjere, udata, majka troje djece, domaćica iz Bosanskog Broda, i **Rafael Borota**, sin pok. Maksima i Anastazije rođ. Josipović, star 67 godina, grkoistočne vjere, prešao na rimokatoličku, neoženjen, bez djece, umirovljeni oružnik iz Bosanskog Broda, optuženi su zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države. Optužena je govorila: *Beograd je bombardovan, treba i Zagreb bombardovati... Znaće Švabo kad je došao na Balkan...*, a optuženi da će *doći jednog dana pakao i za Hrvate*. Okrivljeni su uhapšeni i saslušani u Kotarskom sudu Bosanski Brod, gdje su zadržani u pritvoru. Ispitivanje okrivljenih i svjedoka izvršeno je u sreskim sudovima Bosanski Brod i Prnjavor. Kao branitelji su im po službenoj dužnosti određeni advokati Viktor Debeljak i Mile Kubović. Glavni pretres održan je 10. decembra 1941. Okrivljeni su oslobođeni od optužbe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 106/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 67, broj listova i stranica 99/140

68. **Pavao Čabraja**, sin Ivana i Ane rođ. Matković, star 33 godine, rimokatolik neoženjen, kafedžija iz Bosanskog Broda, i **Mile Boras**, sin Franje i Anke rođ. Gavran, star 30, rimokatolik, neoženjen, gostioničar iz Dervente, optuženi su zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i

države, odnosno zbog prikrivanja vojne opreme i opljačkane srpske i jevrejske imovine. U istražnom postupku saslušan je veliki broj svjedoka u Kotarskoj oblasti Derventa, Sudbenom stolu Derventa, Kotarskom sudu Bosanski Brod i Kotarskoj oblasti Prnjavor. Branitelji okrivljenih po službenoj dužnosti bili su advokati Viktor Debeljak, Davorin M. Duić i Mile Kubović i umirovljeni sudski nadsavjetnik Rudolf Sark. Glavni pretres održan je 10. novembra 1941. Okrivljeni su oslobođeni od optužbe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 107/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 68, broj listova i stranica 92/125

69. **Bogdan Cvijić**, sin Sime i Savke rođ. Ninković, star 49 godina, grkoistočne vjere, oženjen, otac četvoro djece, trgovac i posjednik iz Adolfstala, optužen zbog kaznenog djela veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države, odnosno zbog *pružanja novčane pomoći četnicima*. Hapšenje i saslušanje okrivljenog i svjedoka izvršilo je Redarstveno ravnateljstvo Banjaluka. Branitelj optuženog bio je advokat Viktor Debeljak. Glavni pretres održan je 10. decembra 1941. Okrivljeni je oslobođen od optužbe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 108/41.

Originali, pisani ručno mastilom, ručno mastilom na formularu i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, oštećeni.

predmet broj 69, broj listova i stranica 42/58

70. **Ljeposava Šteković**, uhapšena 6. decembra 1941. pod optužbom da je počinila kazneno djelo veleizdaje iz t. 1 Zakonske odredbe za odbranu naroda i države. Nakon istrage provedene od Državnog tužiteljstva Banjaluka puštena je istog dana na slobodu. Ponovo je uhapšena 11. decembra 1941. i stavljena pod istragu Državnog tužilaštva u Banjaluci. Istraga je povezana sa krivičnim postupkom koji se vodio u Sreskom sudu Bosanska Gradiška protiv Marije Golac, optužene za krivično djelo krađe, predmet Ki broj 49/41.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 110/41.

Original, pisan ručno mastilom, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletan, sačuvan samo dio omota predmeta.

predmet broj 70, broj listova i stranica 1/2

71. **Počinilac nepoznat**, postupak pokrenut 13. decembra 1941. u Državnom tužiteljstvu Banjaluka. Kazneni predmet je 26. januara 1942. ustupljen Sudbenom stolu Banjaluka. Prema zamolnici Sreskog suda Bosanski Brod, Krs broj 6/42 od 27. marta 1942, predmet je 28. marta 1942. dostavljen Izvanrednom narodnom sudu Zagreb.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 1/42.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 71, broj listova i stranica 2/4

72. **Desanka Basta**, učiteljica iz Kijevaca, srez Sanski Most, i **Barbara Kazić**, iz Sanskog Mosta, optužene su od Državnog tužiteljstva Banjaluka za kazneno djelo iz nadležnosti pokretnog prijekog suda, jer je kod optuženih pronađena Staljinova knjiga *Osnovi lenjinizma* iz 1927. Postupak je vođen pred Izvanrednim narodnim sudom Sarajevo. Optužene su pritvorene u zatvor Sudbenog stola Banjaluka. Branilac optuženih bio je advokat Oskar Vilfan. Na raspravi održanoj 26. maja 1942. optužene su oslobođene od optužbe.

Broj sudskog registra: Kzp Ins. br. 2/42.

Originali, pisani ručno mastilom i mašinski, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom, nekompletni, oštećeni.

predmet broj 72, broj listova i stranica 8/8.

ВЕРИЦА ЈОСИПОВИЋ
Архив Републике Српске
Бањалука

ХРВАТСКИ ЦРВЕНИ КРИЖ – ЖУПСКИ ОДБОР БАЊАЛУКА (1941–1945); 1941/1944 (аналитички инвентар)

Апстракт: Изучавање историје дјеловања Црвеног крста на подручју Бањалуке је отежано због недостатка архивске грађе. Празнина се нарочито осјећа за период од 1941. до 1945. године. У раду су дате основне информације о ствараоцу архивског фонда Хрватски Црвени криж – Жупски уред Бањалука и о архивској грађи самог фонда.

Кључне ријечи: Хрватски Црвени криж – Жупски уред Бањалука, Врбаски бановински одбор Друштва Црвеног крста Бањалука, Хрватски Црвени криж – Средишњица Загреб, Независна Држава Хрватска.

Први трагови и информације о Црвеном крсту у Бањалуци везани су за Јованку Милошевић, која је 1905. године основала Добротворну задругу Српкиња Бањалучанки. Рад Јованке Милошевић у Црвеном крсту нарочито је уродио плодом 1912. године, за вријеме балканских ратова, па се та година може узети као почетак дјеловања Црвеног крста у Бањалуци. Босанскохерцеговачко друштво за помоћ и добровољну санитарску његу у рату и у случају опште невоље у мирно доба основано је 1914. године и имало је подружницу у Бањалуци. Друштво од 1921. године активно дјелује као Црвени крст Босне и Херцеговине.¹ Мјесни одбор Црвеног крста Бањалука основан је 1926. године. Ступањем на снагу Закона о друштву Црвеног крста Краљевине Југославије 19. августа 1933. укинут је Мјесни одбор Црвеног крста Бањалука, који престаје функционисати 11. фебруара 1934. године, након одржавања девете редовне, а истовремено и ликвидирајуће скупштине. Сва његова права и дужности, као и имовина, пренесени су на Врбаски бановински одбор Црвеног крста, који је почео дјеловати 1. јануара 1934. године.²

У Прогласу Хрватског Црвеног крижа – Средишњице Загреб од 15. маја 1941. године наводи се да је привремени одбор 25. априла 1941. године на

¹ Милан Лајшић, Мирослав Весић, *Црвени крст у Бањалуци 1912–2007*, Бањалука 2008, 27–32.

² *Врбаске новине*, Бањалука 13. фебруар 1934, бр. 331

свечаној сједници прогласио Друштво Црвеног крижа Независне Државе Хрватске (кратко Хрватски Црвени криж) са сједиштем у Загребу. Хрватски Црвени криж је на подручју Независне Државе Хрватске преузео послове и имовину бившег Црвеног крста Краљевине Југославије и аренде њеног бившег Главног одбора у Београду.³

Законском одредбом о оснутку друштва Хрватски Црвени криж бр. CLXIII-495-Z.p.-1941. од 5. јула 1941. утврђено је да се Друштво налази под заштитом и надзором државе и било је "помоћни орган војног здравства за вријеме рата". Знак и застава друштва били су међународно признати црвени крст на бијелом пољу.⁴

Сви одбори Црвеног крста на подручју Независне Државе Хрватске постали су одбори Хрватског Црвеног крижа.⁵

Органи друштва су:

- предсједник,
- средишњи управни и извршни одбор,
- жупски, градски и мјесни одбори и
- надзорни одбори (повјереништва).⁶

Главни задаци Хрватског Црвеног крижа били су: "послови и скрб за побољшање судбине ратних заробљеника, рањеника и болесника, ратне сирочади, ублажавање биједи и невоље и пружање брзе помоћи потребнима за вријеме мира и у случају великих народних невоља".⁷

Из дневника благајне Врбаског бановинског одбора Друштва Црвеног крста Бањалука, види се да је 18. априла 1941. године почело с радом Друштво Црвеног крижа Независне Државе Хрватске – Бањалука, које је преузело имовину и послове Врбаског бановинског одбора Друштва Црвеног крста Бањалука,⁸ а да се у септембру преобразило у Хрватски Црвени криж – Жупски одбор Бањалука.⁹ Тачан датум престанка рада не може се утврдити, али се може рећи на основу архивске грађе фонда Надзорништво народне заштите Бањалука да је дјеловао и у фебруару 1945. године.¹⁰

Према члану 6 Пословника Друштва Хрватски Црвени криж задаци Жупског одбора били су:

³ АРС БЛ, 92-1-1-1

⁴ *Narodne novine*, Zagreb, 7. srpnja 1941, br. 69

⁵ Исто

⁶ Законска одредба о друштву Хрватски црвени криж СХСВ/1627/Z/1942. *Narodne novine*, Zagreb, 7. srpnja 1942, br. 149

⁷ АРСБЛ-92-1-1-5; *Narodne novine*, Zagreb, 7. srpnja 1942, br. 69

⁸ АРС БЛ, 30-1-7-2

⁹ Велика жупа Сана и Лука састоји се из котара Лука, Сански Мост, Кључ, Приедор и Которишће. *Zbornik zakona i naredaba Nezavisne Države Hrvatske*, Zagreb 1941, svezak I-XII, br. 257.

¹⁰ АРС БЛ, 564 -2-138

- вођење очевидности о постојећим градским и мјесним одборима на подручју велике жупе, њиховом чланству, њиховој имовини и њиховом раду;
- вршење надзора над пословањем подручних градских и мјесних одбора;
- оснивање нових градских и мјесних одбора;
- управљање друштвеном имовином која му је повјерена;
- управљање свим друштвеним пословима на подручју велике жупе по постојећим прописима и путама средишњег управног, извршног и надзорног одбора;
- састављање плана и програма друштвеног рада за подручје велике жупе;
- састављање годишњег извјештаја о раду и пословању друштва на подручју велике жупе;
- састав свог завршног рачуна и приједлога прорачуна;
- одлучивање о издацима у границама одобреног прорачуна и
- преглед и одобрење завршних рачуна и приједлога завршних рачуна.¹¹

Жупски одбори обавезно имају: господарско-финансијски одсјек, здравствени одсјек и одсјек за младеж.

Жупски одбор чине повјереник и 12-16 чланова. Одбор између себе бира замјеника повјереника, тајника и благајника, а према потреби и њихове замјенике.

Одлуком Извршног одбора Хрватског Црвеног крижа, а на темељу 5. законске одредбе о Хрватском Црвеном крижу именован је Жупски одбор Бањалука у саставу: повјереник др Владислав Влашић, равнатељ Државне болнице у Бањалуци, и одборници: инжењер Халид-бег Џинић, градоначелник Бањалуге, др Иван Грујић, равнатељ Хигијенског завода у Бањалуци, Хасиб-бег Имамовић, градски школски надзорник, Божидар Јовић, трговац, Осман-бег Куленовић, равнатељ ОУЗОР-а, Вито Ластрић, власник електричне пилане, Милан Радочај, лекарник, др Болеслав Силавски, пуковник – лијечник, Карло Шпољарић, побочник подружнице ХРСА. Надзорно повјеренство чинили су: прочелник др Станко Сијелски, равнатељ Завода за сузбијање ендемијског сифилиса у Бањалуци, и чланови Драго Ћосић, столар, и Мухамед Увејз, равнатељ Ризничког управитељства у Бањалуци. Именовани одбор је преузео имовину и дужност привременог одбора.¹²

Подаци о преузимању фонда Хрватски Црвени криж – Жупски одбор Бањалука нису сачувани. Списи су писани латиницом, на хрватском језику, на папиру различитих димензија и квалитета. Документи су доста физички

¹¹ *Narodne novine*, Zagreb, 25. kolovoz 1942, br. 190

¹² *Narodne novine*, Zagreb, 5. prosinac 1942, br. 277

оштећени, а на појединим документима читкост није задовољавајућа. Књиге нису сачуване.

Архивска грађа садржи прогласе, дописе и окружнице Хрватског Црвеног крижа – Средишњице Загреб, записник са свечане сједнице Хрватског Црвеног крижа – Жупски уред Бањалука поводом прославе годишњице проглашења Независне Државе Хрватске, исказе чланова Црвеног крижа Котарске области у Бањалуци, у Мјешовитој грађевинској школи, платни исказ запослених за мај 1943. године, положнице, намире и молбе грађана и Домобранске болнице Бањалука за помоћ.

Архивска грађа фонда Хрватски Црвени криж – Жупски уред Бањалука сређена је системом провенијенције у 2008. години. Списи се састоје из двије серије: дјеловодни и списи без броја. Због фрагментарно сачуване грађе издвајање није вршено. Документи остали за трајно чување смјештени су у једну кутију.

Инвентар чине сигнатура фонда, редни број кутије и инвентарски број предмета.

Попис садржаја

АРСБЛ-92-1. Списи са дјеловодним бројем

1. Проглас Хрватског Црвеног крижа – Средишњице Загреб од 15. маја 1941. године; број 779/41; 1 лист; латиница;
2. Списак чиновника одјела – Ликвидатор бивше Врбаске бановине учлањених у Друштво Хрватског Црвеног крижа; број 870/41; 1 лист; латиница;
3. Признаница за новац подигнут из благајне за куповину цигарета рањеницима; број 980/41; 1 лист; латиница;
4. Одобрење средстава намијењених за куповину намирница избјеглицама; број 1031/41; 1 лист; латиница;
5. Прослава Тједна Црвеног крижа од 12. до 18. октобра 1941. године; број 1076/41; 9 листова; латиница;
6. Окружница Хрватског Црвеног крижа – Средишњице Загреб о организацији Хрватског Црвеног крижа; број 1079/41; 2 листа; латиница;
7. Исказ частника, дочастника и државних мајстора 7. топничког одјела који су платили чланарину за Црвени криж; број 1089/41; 2 листа; латиница;
8. Положница за посуђени новац Великој жупи Сана и Лука; број 1140/41; 1 лист; латиница;
9. Обавијест Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука Женској стручној школи I у Бањалуци о начину расподјеле прикупљене чланарине; број 162/42; 1 лист; латиница;

10. Захвалница Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука Набављачкој задрузи у Бањалуци за послатих 100 кг брашна намијењених избјеглицама; број 168/42; 1 лист; латиница;
11. Рачун за купљену постелину; број 321/41; 1 лист; латиница;
12. Допис Хрватског Црвеног крижа – Средишњица Загреб о организацији Хрватског Црвеног крижа; број 399/42; 1 лист; латиница;
13. Окружница Хрватског Црвеног крижа – Средишњица Загреб о оснивању прихватних постаја; број 454/42; 1 лист; латиница;
14. Исказ чланова Хрватског Црвеног крижа у Државној мјешовитој грађанској школи у Бањалуци и Котарској области Бањалука; број 618/42; 2 листа; латиница;
15. Потврда Државне болнице Бањалука за преузете ствари од Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука; број 24/43; 1 лист; латиница;
16. Потврда Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука о пријему одјеће од Женске стручне школе I из Бањалуге; број 36/43; 1 лист; латиница;
17. Достава убрране чланарине Посебничке женске реалне гимназије и Опће ниже средње школе Сестара драгоцјене крви Исусове у Бањалуци; број 40/43; 2 листа; латиница;
18. Обавијест Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука о слању новца Средишњици Загреб; број 63/43; 1 лист; латиница;
19. Одобрење обрачуна за 1942. годину Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука; број 82/43; 1 лист; латиница;
20. Потврда Хрватског Црвеног крижа – Градског одбора Бањалука о пријему блокова чланских исказница испоручених од Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука; број 87/43; 1 лист; латиница;
21. Попратни акт Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука упућен Средишњици Загреб; број 93/43; 1 лист; латиница;
22. Положница Стипе Куртовића за упитни арак; број 107/43; 1 лист; латиница;
23. Молба Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука Средишњици Загреб за обавјештење о могућности слања пакета интернирцима у Италију; број 108/43; 1 лист; латиница;
24. Молба Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука Жупској редарственој области у Бањалуци за издавање дозволе за одржавање концерта; број 109/43; 1 лист; латиница;
25. Молба Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука Хрватском државном казалишту у Бањалуци да резервише просторије за одржавање концерта; број 111/43; 1 лист; латиница;
26. Молба Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука Равнатељству државног рудника за одобрење двије тоне угља; број 112/43; 1 лист; латиница;

27. Обавјештење Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука Мјестном заповједничтву о отказивању концерта; број 120/43; 1 лист; латиница;
28. Молба Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука Равнатељству Државне болнице за поврат рубља и постелине; број 128/43; 2 лист; латиница;
29. Обавјештење Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука Хрватском Црвеном крижу – Градском одбору у Бањалуци о именовању нових одборника; број 135/43; 1 лист; латиница;¹³
30. Попратни акт Котарске области Сански Мост; број 190/43; 1 лист; латиница;
31. Потврда о пријему хране од Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука; број 198/43; 1 лист; латиница;
32. Потврда о пријему бијелог брашна за прављење колача рањеницима од Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука; број 199/43; 1 лист; латиница;
33. Списак учитељица и учитеља државних пучких школа Котар Бањалука уклањених у Хрватски Црвени криж; број 203/43; 2 листа; латиница;
34. Молба Домобранске болнице Бањалука Хрватском Црвеном крижу – Жупском одбору Бањалука за додјелу рубља; број 212/43; 2 листа; латиница;
35. Молба Домобранске болнице Бањалука Хрватском Црвеном крижу – Жупском одбору Бањалука за додјелу новчане помоћи добровољним болничаркама; број 219/43; 1 лист; латиница;
36. Попратни акт Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука упућен Средишњици Загреб; број 223/43; 1 лист; латиница;
37. Поштански трошак новчаних пошиљки за трећи и четврти мјесец 1943. године; број 225/43; 1 лист;
38. Намира Хаве Бахтијаревић за примљени новац из благајне Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука за рад у Државној билници; број 226/43; 1 лист; латиница;
39. Овлашћење благајнику Јерониму Гелинеу за подизање новца у Државном вјересијском заводу – Подружница Бањалука; број 230/43; 1 лист; латиница;
40. Молба Цилике Греговић Хрватском Црвеном крижу – Жупском одбору Бањалука за додјелу једнократне помоћи; број 231/43; 2 листа; латиница;

¹³ Градски одбор Бањалука чинили су: повјереник др Ибрахим Дедић, љекар Државне болнице, и одборници: Наим Ђејван, професор, Мухамед Гарчевић, чиновник Музеја, Ахмед Јусуфбеговић, љекарник, Асим Крајишник, чиновник Окружног уреда у Бањалуци, Јосип Кривец, трговац, Мирко Ребац, управитељ Пучке школе у Бањалуци, др Марко Ребац, судца Судбеног стола у Бањалуци, Иван Шатни, чиновник Ризничког управитељства у Бањалуци. Надзорно повјереништво чинили су: прочелник Адем Соколовић, управитељ Државне средње техничке школе у Бањалуци, и чланови: Перо Балвановић, чиновник Градског поглаварства, и Омер Кајтаз, умировљеник. *Narodne novine*, Zagreb, 5. prosinac 1942, br. 277

41. Намира за примљени новац из благајне Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука; број 232/43; 2 листа; латиница;
42. Молба Хрватском Црвеном крижу – Жупском одбору Бањалука за додјелу помоћи ради болести; број 233/43; 1 лист; латиница;
43. Намира за примљени новац из благајне Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука; број 241/43; 1 лист; латиница;
44. Намира за примљени новац из благајне Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука; број 244/43; 1 лист; латиница;
45. Намира Анте Кесеровића, ратног озљедника, за примљени новац из благајне Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука; број 251/43; 1 лист; латиница;
46. Потврда о слању новца Средишњици Загреб; број 252/43; 1 лист; латиница;
47. Потврда о плаћању Поштанском уреду Бањалука; број 253/43; 1 лист; латиница;
48. Окружница Хрватског Црвеног крижа – Средишњег уреда у Загребу којом даје упуте о даљем раду; број 256/43; 2 листа; латиница;
49. Обрачун средстава дозначених од Хрватског Црвеног крижа – Средишњици Загреб; број 257/43; 2 листа; латиница;
50. Потврда о слању новца Хрватском Црвеном крижу – Средишњици Загреб; број 258/43; 1 лист; латиница;
51. Потврда о слању новца Хрватском Црвеном крижу – Средишњици Загреб за упитни арак Бисере Кушмић; број 262/43; 1 лист; латиница;
52. Платни исказ канцеларијског особља Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука за мај 1943. године; број 268/43; 1 лист; латиница;
53. Положница о предаји новца благајни Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука на име отплате подигнутог зајма; број 269/43; 1 лист; латиница;
54. Молба за новчану помоћ Филиповић Алије, избјеглице из Јајца; број 270/43; 2 листа; латиница;
55. Обавијест Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука упућен Домобранској болници у Бањалуци о слању одјеће и покривача за рањенике; број 273/43; 2 листа; латиница;
56. Положница о предаји новца благајни Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука; број 275/43; 1 лист; латиница;
57. Намира за примљени новац из благајне Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука; број 276/43; 1 лист; латиница;
58. Окружница Хрватског Црвеног крижа – Средишњици Загреб о окупљању што већег броја чланова; број 280/43; 1 лист; латиница;
59. Намира за примљени новац из благајне Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука намијењен болесној и сиромашној особи; број 283/43; 2 листа; латиница;

60. Намира за примљени новац из благајне Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука одобрен слијепој особи; број 295/43; 1 лист; латиница;
61. Питање Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука Средишњици Загреб о могућности слања писама у Сједињене Америчке Државе; број 390/43; 1 лист; латиница;
62. Намира Књижаре Звонимир Јовић за примљени новац из благајне Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука за подмирење рачуна; број 393/43; 1 лист; латиница;
63. Одговор Илији Прањићу на његову упитницу; број 394/43; 1 лист; латиница;
64. Потрага за Маријом и Фрањом Жагар из Бањалуке; број 414/43; 1 лист; латиница;
65. Потрага за Мујом Календером, избјеглицом из Ливна; број 413/44; 1 лист; латиница;

АРСБЛ-92-1. Списи без броја

66. Записник са свечане сједнице Одбора поводом прославе годишњице проглашења Независне Државе Хрватске 9. априла 1942. године; 1 лист; латиница;
67. Рачун Грађевинског предузећа Јос. Сорави Бањалука за испоручену робу: 17. априла 1942. године; 1 лист; латиница;
68. Допис Домобранске болнице Бањалука о потреби за радом добровољних болничарки; 5. јануара 1943. године; 2 листа; латиница;
69. Рачун за тисканице; 28. марта 1943. година; 1 лист; латиница;
70. Позив за сједницу Хрватског Црвеног крижа – Жупског одбора Бањалука заказану 30. јула 1943. године; 1 лист; латиница;
71. Молбе грађана за додјелу помоћи у 1944. години; 15 листова; латиница.